

1. számú melléklet: Tanulásban akadályozott tanulók helyi tanterve 1–4. évfolyam

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6+1	7+1
Matematika	4+1	4+1	3+1	4+1
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika	-	-	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

Intézményünk nevelőtestülete úgy határozott, hogy a helyi tantervben **nem ír elő további tananyagot** és választható tantárgyakat sem épít be a képzésébe, hanem az egyes tematikai egységek között osztja el a rendelkezésre álló időkeretet az alkalmazható tudás megszerzése vagy a képességek fejlesztése céljából.

Tanulásban akadályozott tanulóink helyi tantervében az alsó tagozaton a magyar nyelv és irodalom, valamint a matematika tantárgyak időkeretét növeljük meg a tudás elmélyítésére, a képességek fejlesztése céljából.

Magyar nyelv és irodalom

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

1–2. évfolyam

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszéd-centrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukciónak fejlesztése az elsődleges feladat. A beszédfejlesztést az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével végezzük a nyelv funkcióinak megfelelően.

Az olvasás és írás tanításának kezdő időszakában kiemelt szerepet kap a cselekvéses tanulás. A tantárgy tanítása során megvalósul az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció kialakítása és megerősítése, a vizuális, akusztikus és beszédmotoros észlelés, a téri és síkbeli tájékozódás, a grafomotoros készségek és a vizuális, akusztikus memória fejlesztése.

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetésére is figyelmet kell fordítani.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 90+12 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangképzés, beszédlégzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukciónak képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszédlátványosság növelése. A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása. Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése. Beszédlégzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal. Szájtérben való tájékozódás gyakorlása. A hangok tiszta ejtésének	<i>Ének-zene:</i> hangképzés, légzés, artikuláció, ritmus, gyerekdalok, körjátékok. <i>Testnevelés és sport:</i>

	gyakorlása. A beszédhangok időtartamának érzékeltetése. Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással. Hang-, szótag- és szósor ismétlése. Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása. Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés). Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése. Rövid hallott szövegek megértése hallás után. Szöveges kiejtési gyakorlatok.	vitálkapacitás növelése. <i>Környezetismeret:</i> természet, a környező világ hangjai; a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények neve, a velük kapcsolatos ismeretek, család, otthon, óvoda, iskola.
1.2. Beszédfejlettség	Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás). A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással. Saját élmények megfogalmazása. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése. Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása. Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása. Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása. A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés elsajátítása, alkalmazása spontán	

	beszédben is. A kijelentés és a kérdés beszéddallamának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével. Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben. Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban. Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése.	
1.3. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás – helyezhez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás. Érzelmek kifejezése. Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása. Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 155+14 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. Téri, síkbeli tájékozódás, lateralitás fejlesztése. Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése.	

	Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással. Szókincsbővítés. Értő olvasás fejlesztése. A néma olvasás elemi szintű kialakítása. Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Felkészülés az olvasásra	Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása. Képolvasási gyakorlatok végzése. A rész-egész viszonyának megtapasztalása. Szótagolás tapssal kísérve. Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása. Beszédhangok megkülönböztetése. Rövid-hosszú hangok differenciálása. Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása. Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése. A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése. Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése. Szövegtanulási technikák megismerése. Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése.	<i>Matematika:</i> számlálás, sorszámok. <i>Környezetismeret:</i> szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése. <i>Ének-zene:</i> ritmus, ciklikus sorok. <i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás síkban, színek, formaérzékelés, formafelismerés. <i>Testnevelés és sport:</i> ritmikus mozgások. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a dramatizálás egyszerű kellékei.
2.2. Az olvasás jelrendszere	Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása,	

	helyének meghatározása a szóban. Hang és betű azonosítása. Betűk felismerése szavakban, szövegben. Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagybetűk). Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása. Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában. Hangos olvasás gyakorlása. Törekvés a szöveghű olvasásra. Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése.	
2.3. Az írott szöveg megértése	Tájékozódás a tankönyvben. Tájékozódás a szövegben. Az adatok visszakeresése. Információk kiemelése. A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel. Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése. Mondatok kiegészítése képek segítségével. Mondatok hangos és néma olvasása. Rövid szöveg hangos és néma olvasása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Cím, szereplők, események megbeszélése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással). Tartalom elmondása. A történet dramatizálása. Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése. Közhiedelmek, szólások jelentésének megbeszélése. Az erkölcsi és esztétikai	

	értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpaddás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólás, szín.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Írás, szövegalkotás		Órakeret 119+14 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése. Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. Az írás funkciójának megismertetése. Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. Az eszközszintű írás előkészítése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az írás jelrendszere	Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása. Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal. Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása. Tájékozódás vonalközben. Nagymozgások, kismozgások végzése. Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása. A kézíráshoz szükséges ceruzafogás	<i>Matematika:</i> térbeli, síkbeli tájékozódás. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció, finommozgások, térbeli tudatosság. <i>Vizuális kultúra:</i> formaérzékelés.	

	elsajátítása. Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás. Sorkövetés, sorváltási tevékenység. Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása. Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása. Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása. Betűk írása tollbamondással. Írásjelek írása, alkalmazása. Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése. Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Nagybetűk alkalmazása nevek írása során. Mondatkezdő nagybetű használata. Önellenőrzés irányítással. Hibajavítás segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről		Órakeret 45+14 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). Helyes beszédhangsúly kialakítása. A nyelvhasználat alapozása. A kis- és a nagybetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

4.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). Beszélgetés, vita: Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. Saját élmények egyszerű megfogalmazása. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Nyelvi mintakövetés beszédben. Konkrét élethelyzetben meg tapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása.	<i>Környezetismeret:</i> magatartási szabályok, viselkedésminták. <i>Ének-zene:</i> ritmus, hang, időtartam. <i>Erkölcstan:</i> jó, rossz.
4.2 Szavak jelentése, szókincs	Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével.	
4.3. Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban. Betűk válogatása, csoportosítása. Szavak hangokra bontása. Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük. Szótagolás tapssal, szótagok számlálása.	
4.4 Szófajok		
4.5. Modalitás szerinti mondatfajták	Kérdés, kijelentés és felszólítás mondat hangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel.	
4.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál. Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással. Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél.	

	Mondatvégi írásjelek alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5 Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 45+14 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Ítéletképeség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése. Szabálytudat megerősítése. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.2. Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi	Mesehallgatás. Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása. Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása. Rövid mesék olvasása.	<i>Ének-zene:</i> ritmusérzék, népdalok, népi játékok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a dramatizálás egyszerű kellékei. <i>Erkölcstan:</i> jó, rossz.
1.3. Epikus művek jellemzői	Szereplők, helyszín kiemelése irányítással. Cselekmény megfogalmazása segítséggel. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata.	
1.4. Lírai alkotások jellemzői	Vers, versszak felismerése.	
1.5. Báb- és drámajátékok jellemzői	A mesék cselekményének eljátszása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére Követelmények	Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés. Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban. A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással. Szókincs gyarapodása. Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában. Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése. Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről. Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba. Konkrét élethelyzetekben meg tapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése. Az olvasás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével). A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása. Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, illetve lassú szóképes formában. Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése. A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel. Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. 3–4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után. Begyakorolt szavak leírása emlékezetből. Az írott nagybetűk. alkalmazása másolásnál önállóan, tollbamondásnál előkészítés után. Rendezett, olvasható íráskép.
--	---

Továbbhaladás feltétele 1. évfolyam végén:

- Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés.
- Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba
- Az ábécé kisbetűinek felismerése, szótagok olvasása
- Az ábécé kisbetűinek leírása, betűk összekapcsolása
- A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása.
- Szótagok, szavak másolása írottról írottra

3–4. évfolyam

A szakasz kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Az anyanyelvi kompetencia alapozása és fejlesztése a szövegértés-szövegalkotás tevékenységrendszerébe ágyazva valósul meg. A nyelvtan tanítása során tudatosodik a nyelvhasználat. A képességfejlesztés áll a középpontban, ezért a megfigyelés, a tapasztalás, a

feladathelyzetből kiinduló, készségeket fejlesztő gyakorlati tevékenységé a vezető szerep. Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a tanulókat a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról.

Cél a szövegértés fejlesztése, szövegösszefüggések megláttatása. Fontos szerepet kap a helyesírási szokások kialakítása, megerősítése.

A korai tanulási kudarcok kialakulásának megelőzése érdekében a fejlesztés kritikus pontjain hosszabb fejlesztő szakaszok iktathatók be.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret 82+10 óra
Előzetes tudás	Hangképzés pontossága; érthető, tagolt beszéd; időtartam, hangsúly érzékeltetése; beszédértés képességének fejlettsége. Utasítások megértése és követése. Szóbeli kifejezőképesség fejlettsége; szókincs, mondatalkotási képesség fejlettsége. Tanult memoriterek szöveghű tolmácsolása. A páros és csoportos kommunikáció képességének fejlettsége. Társalgási kedv kortárs csoportban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata. A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés erősítése a mások számára érthető és kifejező beszédre. Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban. Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése. A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszéd tartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveghű tolmácsolása. Empátia, szociális készségek formálása. Ítéloképesség, erkölcsi érzék alakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.2. Beszédhallás, hallás utáni értés	Helyes beszédlégzés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során. Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és	<i>Ének-zene:</i> ritmus, légzés, hangulati elemek, népszokások. <i>Testnevelés és sport:</i>

	szöveggörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban. Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése. Mondatfonetikai gyakorlatok végzése. Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín, beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás. Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása. Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése. Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe. Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten. Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba. Segítséggel három-négy mondat összefűzése az időrend betartásával.	vitálkapacitás növelése, ritmikus gyakorlatok, mozgáskoordináció, térbeli tudatosság. <i>Matematika:</i> tulajdonságok, viszonyiszavak. <i>Környezetismeret:</i> természet, a környező világ hangjai, a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények nevei, a velük kapcsolatos ismeretek; család, otthon, óvoda, iskola, ünnepek. <i>Informatika:</i> IKT-eszközök. <i>Vizuális kultúra:</i> kreativitás, fantázia. <i>Erkölcstan:</i> jó, rossz, választás.
1.3. Beszédfejlettség	Saját és közösségi élmények megfogalmazása. Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok. Az iskolai életben előforduló események megbeszélése. Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra). Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata. Társas nyelvi magatartási	

	formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés. Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása. Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során. Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében. Címadási gyakorlatok. Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték). Önismereti gyakorlatok. Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben. Különböző magatartásformák elemzése, értékelése. Az életkornak megfelelő erkölcsi választások.	
1.4. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan). Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Verstanulás. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása. Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása. Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal. Különféle dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték,	

	versmondás, helyzetgyakorlat).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás, az írott szöveg megértése	Órakeret 126+14 óra
Előzetes tudás	Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás. Tartalomfeldolgozás, szövegelemzés segítségével. A tartalmi megértést bizonyító feladatok segítségével, irányítással történő megoldása. Beszámolás a némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szóképes, illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés erősítése. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Információkereső technikák megalapozása. A kifejező olvasás képességének fejlesztése. Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1.Az olvasás jelrendszere	Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával. Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése. Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata. Az írásjelek hangsúly- és értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál. Mondatok hangos és néma	<i>Ének-zene:</i> hangerőgyakorlatok, népszokások, népdalok, érzelemvilág. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális analízis-szintézis, vizuális megjelenítés, fantázia, képzelet.

	olvasása. Szövegek hangos és néma olvasása. Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra. Tájékozódás a szövegben. Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása.	<i>Környezetismeret:</i> ismeretek az élő és élettelen környezetről. <i>Informatika:</i> IKT-eszközök.
2.2. Az írott szöveg megértése	Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése. Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése. Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban. Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése. Tanulság megfogalmazása segítséggel. Tartalom elmondása. Szövegösszefüggések keresése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: – a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel, – mondatok és képek egyeztetése, – szereplők tulajdonságainak felismerése, – vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével, – mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása. Dramatizálás. Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: – az adatok visszakeresése, – információk kiemelése.	

	A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén. Közhiedások, szólások, találós kérdések értelmezése. Versolvasás, verstanulás. Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén. Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése. Gyermeklexikon használata. Ismerkedés gyermekújságokkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Írás, szövegalkotás	Órakeret 84+14 óra
Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítségével.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készség szintű másolás (írottól és nyomtatottól) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással. Eszközsztintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás fejlesztése. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése. Önellenőrzés képességének szokássá alakítása. Lendületes, esztétikus írásképek kialakítása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. Az írás jelrendszere	Az írástechnika gyakorlása.	<i>Matematika:</i>

	Segédvonal nélküli füzet használata. Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben. Szavak, szószerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottól, nyomtatotttól). Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással. Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből. Írásjelek alkalmazása. Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során. Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása. Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése. Hibafelismerés, hibajavítás segítséggel.	számlálás. <i>Testnevelés és sport:</i> finommozgás, testtartás. <i>Vizuális kultúra:</i> finommozgás, esztétikum. <i>Informatika:</i> IKT-eszközök.
3.2. Szövegalkotás írásban	Szavak gyűjtése és írása. Mondatok kiegészítése. Mondatbővítés. Mondatbefejezés. Mondatalkotás. Címadás. Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával. Meghívó megfogalmazása, megírása. Rövid szöveges üzenetek írása sms és e-mail formában. Két-három soros jellemzés megfogalmazása, leírása. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése írásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Órakeret 88+14 óra
--	---	-----------------------------------

Előzetes tudás	A teljes magyar ábécé betűinek ismerete. Mondatkezdés és a mondatzáró írásjel ismerete. Adott szókészletben tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Gyakorlottság alapvető kommunikációs helyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás alapozása, fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analízis, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: – részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben, – társas nyelvi magatartási formák alkalmazása. Beszélgetés, vita: – helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, – a vitakultúra formálása, – vélemény megfogalmazása, megosztása. Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben. Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés.	<i>Környezetismeret:</i> társas kapcsolatok, viselkedési formák. <i>Matematika:</i> halmazok.
4.2. Szavak jelentése, szókincs	Szavak csoportosítása jelentésük szerint: – rokon értelmű szavak, – több jelentésű szavak, – azonos alakú szavak. Állandósult szókapcsolatok értelmezése. Közmondások, szólások értelmezése. A szókincs folyamatos gyarapodása.	
4.3. Hang, betű, szótag, szó,	Hang és betű	

szótő, toldalék	megkülönböztetése. A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: – megfigyelése, – jelölése begyakorolt szóanyagban. Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése. A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok – megfigyelése a szavakban és a szavak végén, – helyesírása begyakorolt szókészletben.	
4.4. Szófajok	Szavak csoportosítása: – kérdések alapján; – jelentés szerint.	
4.5. Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás – megfigyelése, – felismerése olvasott szövegekben, – helyes használata a mindennapi beszédben, – írásbeli gyakorlása.	
4.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után. A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben. A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben. Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint. Az elválasztás eseteinek megfigyelése. A teljes ábécé, betűrend ismerete. A mondat szavakra tagolása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév,	

	tulajdonság, ige, cselekvés, történet, főnév, köznévi, tulajdonnév, számnév, határozott, határozatlan.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Órakeret 41+14 óra
Előzetes tudás	Az olvasástechnika alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szóbeli szövegalkotás fejlesztése. Erkölcsi érzék, ítélőképesség formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése. Az olvasás örömeinek és a mű élvezetének megtapasztaltatása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Szerzők és művek – Népköltészet	Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása. Népi játékok eljátszása. Találós kérdések olvasása. Magyar és más népek meséinek olvasása.	<i>Ének-zene:</i> népdalok, népi játékok, megzenésített versek. <i>Informatika:</i> IKT-eszközök.
– Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései – Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: <i>Őszbe csavarodott</i> Bartos Erika: <i>Maci a Holdon</i> , Budapest Csukás István: <i>Hideg szél fúj</i> , Sün Balázs Fazekas Anna: <i>Ősz, Télapó</i> , <i>Tél, Szüret</i> Gárdonyi Géza: <i>Gólyák</i> , <i>Cifra mese</i> , <i>Macskánk</i> Gryllus Vilmos: <i>Füsti fecskék</i> ,	Gyermekversek olvasása. Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása. Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel. Könyvtárlátogatás.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a dramatizálás egyszerű kellékei. <i>Erkölcstan:</i> tanulságok.

<i>Kémény tetején, Hallgatag erdő</i> József Attila: <i>Betlehemi királyok, Altató, Csoszogi, az öreg suszter</i> Kányádi Sándor: <i>Hófoltos még a határ, Kelj föl, nap</i> Lázár Ervin: <i>Öregapó madarai</i> Móra Ferenc: <i>Tükrös Kata, A pillangók királya, Vasgyúró Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca, A didergő király</i> Móricz Zsigmond: <i>Iciri-piciri, Kevélykerekéi, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos, A török és a tehenek</i> Nemes Nagy Ágnes: <i>Cifra palota, Lila fecske, Madarak, Nyári rajz</i> Petőfi Sándor: <i>Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet)</i> Szabó Lőrinc: <i>A szél meg a nap, Esik a hó, Nyitnikék (részletek), Falusi hangverseny</i> Tamkó Sirató Károly: <i>Mondjam még?</i> Varró Dániel: <i>Buszvezetők</i> Weöres Sándor: <i>Vásár (részlet), Ha vihar jó a magasból, Újesztendő, Száncsengő, Galagonya, Birkaiskola, Szép a fenyő, Nől a dér, álom jár</i> Zelk Zoltán: <i>A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Hova futsz, te kicsi őz?, Az állatok iskolája, Mikulás bácsi csizmája, Rajzpapír</i> Ajánlott európai szerzők és művek: Andersen: <i>A két gyertya, A rendíthetetlen ólomkatona, A három versenyugró</i> Aesopus: <i>Kincs a szőlőben, Az oroszlán és az egér, A róka és a gólya</i>		
---	--	--

Grimm: <i>A csillagruha</i> La Fontaine: <i>A tücsök és a hangya</i> Richard Scarry: <i>Mentenek a tűzoltók, Miből lesz a kenyér?</i> Szutyjev: <i>Az alma, Miau, A három kiscica, A sün, akit meg lehetett simogatni</i>		
5.2. Epikus művek jellemzői	Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása. A történet idejének és helyszínének azonosítása. Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítségével. Történet főszereplőinek azonosítása. Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma.	
5.3. Lírai alkotások jellemzői	Versek hangos és néma olvasása. A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése. A vers versszakokra bontása. A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma). Rím felismerése. A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: – ellentét, – ismétlés (refrén).	
5.4. Báb- és drámajátékok jellemzői	Népi játékok játssza. Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban (pl. bábjáték).	
Kulcsfogalmak/	Író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén,	

fogalmak	mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellentét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya.
-----------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	A hangok hosszúságának érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly. Négy-öt mondóka, vers ismerete. A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban. A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben. Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően. Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása. A környezet tárgyaitól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása. Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel. Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás. Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel. Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése. Szövegelemzés végzése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben. Mondatok és rövid szövegek másolása írott és nyomtatott mintáról. A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással. Előkészítés után 4–5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után. Az írott nagybetűk alkalmazása. Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása. Önellenőrzés, hibajavítás. Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.
--	---

MATEMATIKA

A matematikatanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív, deduktív és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai kompetencia fejlesztése közben különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport és kooperatív formában) tevékenykednek a tanulók. Ezáltal fejlődik együttműködési készségük, nő a toleranciájuk, kialakul egymás iránti érdeklődésük, megtanulják társaik elfogadását.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén is. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

A tanulásban akadályozott tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar, illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön habilitációs foglalkozásokra, ahol célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

1–2. évfolyam

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg, csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, a koncentráció időtartamának növelésére, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére is.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika		Órakeret 27+12 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
1.1. <i>Halmazok</i> Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése,	Magyar nyelv és irodalom: beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás. Környezetismeret:	

	kifejezésük tevékenységgel, szóval. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása.	formaérzékelés, tárgyak tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlításuk, csoportosításuk, tapasztalatok szerzése.
1.2. <i>Matematikai logika</i> Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.	<i>Ének-zene:</i> ritmikus sorok alkotása.
1.3. <i>Kombinatorika</i> Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tárgyak tulajdonságai, csoportosítások, rendezések. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra		Órakeret 127+24 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
2.1. <i>Számok</i> Számköri ismeretek a 20-as számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, lényeg	
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és		

	megszámlálással. Mennyiségek kirakása játékpénzzel. Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.	kiemelése, szövegalkotás, saját gondolatok megfogalmazása, indoklása. <i>Környezetismeret:</i> nagyságrendek a természetben (becslés és mérés, hosszúság).
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben.	<i>Ének-zene:</i> ütemek kialakítása és jelzése, egyenletes mérőritmus, ütemezett mozgáskivitelezés. <i>Vizuális kultúra:</i> történetek vizuális megjelenítése síkban, térben. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.
Számok írása, olvasása 20-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.	
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.	
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. Egy- és kétjegyű számok értelmezése.	
Számtulajdonságok Helyi érték	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése. Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.	
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, −, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése,	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátéztatásával, tárgyak, matematikai eszközök	

különbsége, halmazok összemérése	kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel. Matematikai művelethez történetek alkotása.	
Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal 20-as számkörben.	
Szóbeli összeadás, kivonás	Kerek tízesekhez egyjegyűek adása. Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele. Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.	
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.	
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel. Matematikai műveletekhez történet alkotása.	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnév, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, sorszám, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria – mérés	Órakeret 72+18 óra
Előzetes tudás		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. <i>Térbeli, síkbeli helyzetek</i> – Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli utasítás után.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása.
– Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása. Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján.	
3.2. <i>Síkbeli alakzatok</i> Síkdomok tulajdonságai	Síkdomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával. Síkdomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.	hosszúság; mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, becslése, mérése, természetes mérőeszközök. <i>Ének-zene:</i> formaérzékelés, azonosság, hasonlóság.
3.3. <i>Térbeli alakzatok</i> Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.	
3.3. <i>Mérés</i> Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző	<i>Vizuális kultúra:</i> szín- és formaérzékelés, vizuális megjelenítés térben, síkban, konstruálás, modellezés. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> környezet elemeinek tulajdonságai, kreativitás, mérőeszközök használata, térbeli helyzetek, építések

	mérőeszközökkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.	térben, síkban. <i>Testnevelés és sport:</i> motoros készségek és képességek, térbeli tudatosság (elhelyezkedés térben, mozgásirány, eszközre és társra vonatkozó térbeli viszonyok), alak- és formaészlelés.
Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyzó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei		Órakeret 34+18 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).	Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás.	
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).	Ének-zene: ciklikus sorok. Vizuális kultúra: vizuális megjelenítés. Testnevelés és sport: ismétlődő, ciklikus mozgássorok, soralkotások, relációk.	
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és		

számsorok	csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.	
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyzó, sorozat, hozzárendelés.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyzószavak használata. Biztos számfogalom 10-es számkörben. Jártasság 20-as számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal. Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása. Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről. Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.
--	---

Követelmények 1. évfolyam végén (továbbhaladás feltétele):

- Legyen képes tárgyak, személyek tulajdonságainak megfigyelésére, megnevezésére.
- Tudjon csoportosítani azonosság, azonos tulajdonság alapján.
- Legyenek elemi tapasztalatai térbeli helyzetekről, nagyságbeli viszonyokról.
- Tudja 10-es számkörben a számjegyeket írni, olvasni.

- Legyen biztos számfogalma 10-es számkörben.
- Legyen jártas az összeadás, kivonás elvégzésében eszközhasználattal.
- Értse az egyszerű szóbeli feladatok tartalmát.
- Ismerje fel és nevezze meg a környező tárgyi világban előforduló alakzatokat, személyek és tárgyak egymás közötti kapcsolatait.

3–4. évfolyam

A két év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése.

A 3–4. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartamának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani a finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai és a szerkesztőeszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

A Gondolkodási módszerek alapozása, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, valamint a Függvények, az analízis elemei és a Statisztika, valószínűség témaköröknél javasolt óraszámok az új ismeretek feldolgozására vonatkoznak, ezeknek a témaköröknek az ismereteit eszközként használjuk a többi témakör tanulásakor.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Órakeret 14+10 óra
Előzetes tudás	Színek és formák érzékelése. A nagyságbeli viszonyyszavak, a logikai készlet elemeinek, a tanult geometriai alakzatok és a számok tulajdonságainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása. Közös tulajdonság kiemelése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás, állítások, tulajdonságok pontos megfogalmazása.
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal.	<i>Vizuális kultúra:</i> formaérzékelés, színek, tájékozódás síkban.

Tulajdonságok változásai		Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása.	Technika, életvitel és gyakorlat: formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció.
Kombinatorikus feladatok		Kombinatorikus játékok, építések, színezések.	
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások		Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagyságbeli viszonyozó, tulajdonság, szín, forma.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra		Órakeret 142+26 óra
Előzetes tudás	Biztos számfogalom 10-es számkörben, jártasság 20-as számkörben. Összeadás, kivonás 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközzel. Fejlődő matematikai szövegértő képesség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben A 100-as számkör Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása. Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás, írott és hallott egyszerű szövegek megértése, a válaszok szabatos megfogalmazása. <i>Ének-zene:</i> ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem.	
Római számok I, V, X, L, C	A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).		
Sorszám Számfogalom mint a mérés	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és	<i>Vizuális kultúra:</i> ritmikus sorok, szerialitás.	

eredménye, mérőszám	szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.	<i>Testnevelés és sport:</i> nagymozgások, mozgáskoordináció.
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték Viszonyítás	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása. Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek ($<$ $>$ $=$) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> szerialitás. <i>Informatika:</i> kódolás, dekódolás, algoritmusok, matematikai és képességfejlesztő programok.
Számsorok Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a százastáblán. Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.	
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.	
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel Összeadás, kivonás százastáblázatban: – kerek tízesek összeadása, kivonása, – kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül, – teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok	Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten. Önellenőrzés, számológép használata.	

hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel, – teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel		
Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák A 4-es, 3-as, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák	A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása.	
A matematikai jelek (+ – : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése. Valóságos helyzetek, történések elképzelése.	
Egyszerű szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátsszással, kirakással, rajzban. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százaz; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százaz; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria, mérés	Órakeret 66+26 óra
Előzetes tudás	Formaérzékelés, alakzatok megkülönböztetése. Mérési tapasztalatok a hosszúság, tömeg, űrtartalom és idő méréséről.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – egyenes, görbe vonal – nyitott, zárt vonal – töröttvonal.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás. <i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás térben, síkban; formaérzékelés, konstruálás, kreativitás; tükrös alakzatok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> formaérzékelés, kreativitás; becslés, mérés, számítás. <i>Informatika:</i> tájékozási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok. <i>Ének-zene:</i>
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT- eszközökkel. Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása. Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.	
Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek	Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.	
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül). Adott helyzet létrehozása.	
3.2. Síkbeli alakzatok	Síkidomok felismerése a	

Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	környezetben, megnevezésük. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel. Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: – határoló vonalak (egyenes, görbe), – határoló egyenesek száma, – oldalak helyzete, – oldalak nagysága. Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.	ütemezés.
3.3. <i>Térbeli alakzatok</i> Kocka, téglatest, gömb	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük. Testek előállítása gyurmából. Építés kockákból minta alapján és szabadon. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: – határoló lapok (egyenes- és görbe lap), – határoló lapok száma, – határoló lapok helyzete, – határoló lapok alakja (négyzet, téglalap). Testek összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.	
3.4. <i>Transzformációk</i> Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés	Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel. Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással. Tükrös alakzatok előállítása térben. Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel. Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.	
3.5. <i>Mérés</i> Hosszúság, űrtartalom, tömeg	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés.	

	Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.	
Szabványmértékegységek – hosszúság (m, dm, cm) – űrtartalom (hl, l, dl) – tömeg (kg, dkg)	Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük. Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése. Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.	
Mértékváltás	Mértékváltás következtetéssel.	
Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc	Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel. Időpont leolvasása percnyi pontossággal. Óra beállítása adott időpontra.	
Pénz, forint	Pénzérték megismerése, használata. A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása. Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen.	
3.6 Kerület, terület Négyzet, téglalap kerülete, területe	Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel. Négyzet és a téglalap területének számítása mért vagy adott adatok alapján. Terület fogalmának előkészítése lefedéssel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 38+10 óra
Előzetes tudás	Olyan érzékelés, figyelem- és összehasonlítási képesség, melyek lehetővé teszik az összefüggések meglátását, a szabályfelismerést.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus	

	gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében. Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás. <i>Ének-zene:</i> hangsorok. <i>Vizuális kultúra:</i> soralkotás.
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése. Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján. Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban. Számok rendezése. Hiányos számsorok kiegészítése.	<i>Testnevelés és sport:</i> soralkotás.
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján.	
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük. Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása. Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Állítások igazságának eldöntése.
--	---

Követelmények	Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben. Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok. Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével. Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban. A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete. A négyzet és a téglalap kerületének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel). A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése. A tanult mértékegységek ismerete, használata. Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.
----------------------	---

ERKÖLCSTAN

Az erkölcsstan alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép, úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet.

Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban.

Az erkölcsstan tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni.

Az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kíváncsok magatartási értékek rendszeres megerősítése szóban vagy bármilyen egyéb formában egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

1–2. évfolyam

Az iskolai erkölcsi nevelés a kisgyermekkorai alapokra épít. A szeretett személyek által megjelenített erkölcsi normák alakítják ki az első ítéleteket arról, hogy mi a jó, és mi a rossz. A gyerekek az óvodában megismerkednek a társas normák első intézményesített formáival. Ezek betartása révén tapasztalatokat szereznek a családnál tágabb közösséghez tartozás élményéről és rendjéről. A gyermek viselkedésének alakulása függ a környezeti hatásoktól, és visszahat a gyermek egész személyiségének fejlődésére. Az alapvető viselkedési normák megismerése lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók képesek legyenek érzelmeiket, mozgásukat ellenőrizni.

Az általános iskola 1–2. évfolyamán egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal. Az együttműködést igénylő feladatokban sikereket és kudarokat élnek át, amelyek jó alapot adnak az önismeret, a társas kultúra, valamint a szociális kompetencia fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Az ismeretátadás, a képességfejlesztés és a normaközvetítés egyaránt elősegíti az egyéni identitástudat kialakulását, a helyi nemzeti, európai közösségekhez való tartozás személyes megélését. Az 1–2. évfolyamos tanulónak lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömet.

Az első két évfolyamon az önismeret és önértékelés, a szociális és környezeti érzékenység, a szűkebb és tágabb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás, alapvető kommunikációs formák megismerése, elemi magatartási szabályok gyakoroltatása a cél.

A tanulók megismerési folyamataira az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás ráépülhet a szóbeli anyanyelvi kommunikáció célzott fejlesztése. Az önkifejezés különféle formái, a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mintázás és a mozgás lehetőséget teremtenek a kifejezőképesség életkornak megfelelő formálásához is.

A tantárgy lehetőséget nyújt az 1–2. osztályos gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges állandóság és érzelmi biztonság megteremtéséhez.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az én világom	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Ki vagyok én?</i> Személyes adataim – vezeték- és keresztnévem, becenevem, – születési helyem, születésem ideje, – lakcímem, – iskolám adatai (név, cím, osztályfok). Külső jegyeim – külső tulajdonságaim, megjelenésem, – mire hasonlítok a családban, – milyennek látom magam, – miből ítélnék meg bennünket mások.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok. <i>Környezetismeret:</i> külső és belső tulajdonságok, helyes önismeret, testkép, testalkat. <i>Vizuális kultúra:</i> kreatív alkotás (önarckép), lényegkiemelés, vizuális jelek.

Belső tulajdonságaim – mit szeretek magamban, – mit szeretnek bennem mások, – miben vagyok ügyes, – miben hasonlítok társaimra, miben különbözöm tőlük, – jó és rossz tulajdonságaim. Kedvenceim – kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim, – miért szeretem kedvenceimet (kedvencekhez fűződő személyes érzések, élmények). Élettörténetem: – kisgyermekkori, óvodai élményeim, – óvodám és iskolám összehasonlítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lány, fiú, születésnap, tulajdonság, kedvenc, élmény.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Társaim – Ők és én	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megérettetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Társas kapcsolataim</i> – családi-rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim; – ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom; – iskolai kapcsolataim az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal; – kiket szeretek és kiket nem szeretek környezetemben; – hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket. <i>Kommunikáció kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekkel</i> – gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb.; – a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak; – felnőttek, társak udvarias megszólítása;		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok. <i>Környezetismeret:</i> közösségi viselkedésformák és magatartási normák.

– a kérés, felszólítás, figyelmeztetés, érdeklődés módjai; – segítség kérése ismerős felnőttől, társtól vagy idegenektől; – helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés, segítségkérés, udvariasság, illem, szeretet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Közösségeim</i> – milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most; – milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül. <i>Családom</i> – kik élnek a családban családtagok bemutatása, családrajz; – kapcsolat a családtagokkal; – a családi együttlét örömei; – helyem a családban; – segítség és munkamegosztás a családban; – gyermekkori élményeim; – ünnepek és hagyományok a családban; – otthoni szabadidős tevékenységek. <i>Napirendem</i> – egy napom otthon; – milyen feladataim vannak otthon; – egy napom az iskolában; – milyen feladataim vannak az iskolában; – hétköznapi és hétvégi napirendje (miben hasonlít, miben különbözik egy hétköznapi a hétvégi napoktól).		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok. <i>Környezetismeret:</i> családi és személyes kapcsolatok. <i>Vizuális kultúra:</i> családrajz.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, szabadidő, hétköznapi, feladat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhelyi környezet és a lakóhely hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei.
Ismeretek/Fejlesztési követelmények	
Lakóközösség, amelyben élek – lakóhelyem jellegzetességei; – lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolatom; – ki lakik az utcában, kik a szomszédaim; – lakóhelyi környezetem hagyományai. Más lakóhelyek és azok szokásai – lakóhelyemtől távoli helyek.	
Kapcsolódási pontok	
<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és metakommunikáció. <i>Környezetismeret:</i> életközösségek a lakókörnyezetben, mindennapi élethelyzetek.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Lakóhely, szomszéd, falu, város, szokás, hagyomány.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. A környező világ	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése. A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Jó és rossz – történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó-rossz, szép-csúnya, jószágos-gonosz, igazságos). Növények és állatok környezetünkben – növények szerepe életünkben; – állatok szerepe környezetünkben; – növények ápolása, állatok gondozása; – mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesék világa, verbális és metakommunikáció. <i>Környezetismeret:</i> kerti és szobanövények gondozása, házi és ház körül élő állatok.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Tulajdonság, jó-rossz, szép-csúnya, jószágos-gonosz, igazságos, növény, állat, gondozás, felelősség, természetvédelem.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól. A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez. Udvariasan kommunikál környezetével (gyerekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során. Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét. Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.
---	---

	Különbséget tesz mese és valóság között.
--	--

3–4. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésének, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi normák által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. A 3–4. évfolyamos tanulónak is lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

A 3–4. évfolyamon az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális érzékenység erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni az anyanyelvi kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival. Az érzések, gondolatok kifejezésére a rajzolás, festés, mintázás önkifejezési formái mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabad, oldott hangulatú beszélgetések.

Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek tulajdonságainkról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önismeret, önelfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Tulajdonságaim</i> – külső és belső tulajdonságaim, – miben vagyok ügyes, – kapcsolataim társakkal, felnőttekkel. <i>Szokásaim, érzelmeim, indulataim</i> – mindennapi feladataim az iskolában és otthon; – szabadidős tevékenységeim; – érzéseim, indulataim kifejezése (öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség). <i>Hősök és példaképek</i> kedvenc mesehőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mesék, történetek szereplőinek tulajdonságai, véleményalkotás. <i>Környezetismeret:</i> külső és belső tulajdonságok. <i>Vizuális kultúra:</i> emberábrázolás a művészetben, karakterábrázolás filmekben.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Közösségben és egyedül – a társaim és én	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A testbeszéd alapelemeinek ismerete. Személyes tapasztalatok az osztályközösség működéséről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Párbeszéd</i> – beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim; – a testbeszéd szerepe (testtartás, arcjáték); – beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola). <i>Az igazi barát</i> – hogyan választok barátot; – ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak. <i>Békében és haragban</i> – helyes viselkedési formák; – veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés. <i>Elfogadva és elutasítva</i> – érzéseim, ha magányos vagyok; – hogyan fogadnak el társaim.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> figyelem a beszélgető társra. <i>Környezetismeret:</i> emberi kommunikáció, beszéd, testbeszéd.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Az osztály és az iskola	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Az osztály szintjén megélt különböző tapasztalatok a tanórákhoz és egyéb közösségi tevékenységekhez kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>A mi osztályunk</i> – kapcsolataim az osztályban, – közös és különböző tulajdonságaink, – közös szokásaink, – egymás segítése, összetartásunk.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kommunikáció. <i>Környezetismeret:</i> magatartásformák, szabályok, viselkedési

<i>Az osztály működése</i> – közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben, – hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat.		normák az iskolai környezetben. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> osztály- és iskolai rendezvények, a közösségért végzett munka.
<i>A mi iskolánk</i> – iskolánk névadója, – iskolai szokások és hagyományok.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Kulturális nemzeti közösség	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A családban, az iskolában és a lakóhelyen korábbiakban megélt, ciklikusan visszatérő ünnepek és szokások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>A nyelv, ami összeköt</i> – milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben. <i>Szokások és jelképek</i> – magyarországi népszokások; – a magyarságot kifejező jelképek. <i>Ünnepek</i> – családi ünnepek; – nemzeti és állami ünnepeink. <i>Más kultúrák, más szokások, más ünnepek</i> – Magyarország másfajta kulturális közösségei; – szokásaik, ünnepeik.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mások véleményének megértése, elfogadása. <i>Környezetismeret:</i> jeles napok, ünnepek, hagyományok. <i>Vizuális kultúra:</i> különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Helyi vagy múzeumi honismereti tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás alapozása.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Lakóhelyi épített örökségünk</i> – a múlt építészeti emlékei; – lakóhelyünk története; – múzeumfalvak. <i>Tárgyaink világa</i> – a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban; – a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása. <i>A világ öröksége</i> – a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei, építményei, világörökség.		<i>Környezetismeret:</i> lakóhely története, természeti környezet, hazánk fő nevezetességei, tájvédelmi körzet, háztartási eszközök. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a technika vívmányainak mindennapi használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. A mindenség és én – születés és elmúlás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a születésről, a halálról, az elhunytakra való megemlékezésről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szinten.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Kezdet és vég</i> – a dolgok keletkezése és véget érése; – különböző mítoszok a világ keletkezéséről; – Bibliai ismeretek a világ teremtéséről és végéről. <i>A világ megismerése</i> – kíváncsiság és információszerzés világunkról; – személyes közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés; – elképzeléseim a világról.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> elképzelt helyzetek megjelenítése, ismerkedés az információhordozókkal, információ keresése. <i>Környezetismeret:</i> születés és halál. <i>Vizuális kultúra:</i> kitalált történetek és szereplők megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, túlvilág, képzelet.	

A fejlesztés várt eredményei a két	A tanuló életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.
---	--

évfolyamos ciklus végén	Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait. Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe. Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására. Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani. Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához. Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit. A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.
--------------------------------	--

KÖRNYEZETISMERET

Az Ember és természet műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik. A tanulói aktivitás és tevékenység-központúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazása. A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömeinek, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.

A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. Enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben, a kísérleti eszközök használata, továbbá a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

1–2. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók beilleszkedése az új iskolai környezetbe hosszabb ideig tartó folyamat. A beszoktatás időszaka hosszabb, mint a többségi általános iskolában. A feladat-, szabálytudat kialakítása, egymás elfogadása sok játékos gyakorlaton keresztül történik. Alakuljon ki a közösséghez tartozás érzése, az otthon, a lakóhely, az iskola megbecsülése. Fontos cél az egészséges életmódra nevelés, az arra való törekvés erősítése. A nevelés célja a természet szeretete, a környezetkímélő, környezetvédő magatartás kialakítása.

A természettudományos kompetencia, a természettudományos műveltség alapozása a mindennapi gyakorlatban szerzett játékos tapasztalatszerzéssel történik

Az óvodából az iskolába érkező enyhén értelmi fogyatékos gyermekek iskolára felkészültsége jelentősen eltér ép kortársaiktól. A spontán szerzett ismereteik hiányosak, pontatlanok. A környezetismeret tanítása során felkeltjük érdeklődésüket közvetlen környezetük, társaik és önmaguk iránt. Az életkori sajátosságuknak és egyedi képességeikhez igazodó játékokon keresztül lehetséges csak a tantárgy megszerettetése.

A közvetlen környezet felfedezésén, önmaga megismerésén keresztül fokozatosan bővítjük a megismerés körét. A valóság megfigyelését kövesse annak képi megjelenítése, rajzon, fotón, maketten, terepasztalon történő ábrázolása, amely alkalmas a játékos gyakorlásra, majd szóbeli megerősítésre. A téri, időbeli tájékozódás kezdetben csak tanteremben történjen, konkrét tárgyhöz, valóságos történésekhez kötötten. Az elsődleges a kíváncsiság, az érdeklődés, a motiváció felkeltése és fenntartása, a szabálytudat, feladattudat kialakítása.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Anyag, energia, információ	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A korszerű elemi természettudományos műveltség alapozása. Tapasztalatszerzés biztosítása a közvetlen környezetből. A valóság sokféleségének érzékeltetése. A pontos érzékelés, észlelés, aktív figyelem, emlékezet fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása az együttműködés, a társas együttlét szabályainak elsajátítására. A megismerés módszereinek bővítése. A kreativitás fejlesztése, az érzékelés pontosítása, a kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése, információgyűjtő, feldolgozó, szabálykövető magatartás kialakítása, feladattudat és szabálytudat erősítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Anyag A közvetlen környezetben előforduló anyagok érzékelhető, mérhető tulajdonságai Anyag és forma kapcsolata Halmazállapot-változások Csapadékformák	Irányított megfigyeléssel anyagok vizsgálata érzékeléssel (látás, hallás, tapintás, ízérezékelés, szaglás). Összehasonlítás, csoportosítás, becslés, mérés játékosan. Játékos megfigyelések rögzítése rajzban.	<i>Matematika:</i> egyszerű mérések. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadóképesség, kreativitás.
1.2. Kölcsönhatások, erők Hang-, fényjelenségek	Különbféle eredetű hangok felismerése, játékos megfigyelések végzése. Játékos fény-, árnyékkísérletek megfigyelése, reprodukálása. A tapasztalatokról rövid mondatok alkotása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> beszédértés, aktív és passzív szókincs bővítés.
1.3. Energia Energiaforrások a háztartásban Energiatakarékosság	Játékos kísérletek végzése melegítésre, fűtésre. Szógyűjtés a tapasztalatokkal kapcsolatban, rövid mondatokba illesztésük.	
1.4. Információ Jel, jelzés, információ Tankönyvben jelek, jelmagyarázatok Közlekedési jelek Tiltást jelentő jelek	Információszerzés érzékeléssel, az anyagok, élelmiszerek tulajdonságainak vizsgálata, tapasztalatok megfogalmazása. Egyszerű jelek, jelzések felismerése, értelmezése,	

Kommunikáció az állatvilágban, tájékozódás, hang, illat alapján	használata tankönyvekben, munkafüzetekben. A tiltást jelentő és a közlekedési jelek információinak játékos gyakorlása, szituációs játékok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tulajdonság, időjárás, hang, fény, jelrendszer, szabály, közlekedés, kommunikáció, energiatakarékosság.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Rendszerek		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Elemi térbeli és időbeli tájékozódás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Játékos gyakorlatokkal, közvetlen tapasztalatszerzéssel a térbeli és időbeli tájékozódás, orientációs képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kíváncsiság felkeltése. Pozitív attitűd kialakítása az élővilág, növények, állatok iránt. Feladat- és szabálytudat kialakítása. Építőjátékokkal szerzett tapasztalatok feldolgozása, analízáló, szintetizáló képesség fejlesztése, képzelet, emlékezet fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>2.1. Tér, idő, nagyságrendek a természetben</i> Egyszerű térbeli, időbeli relációk, irányok Közvetlen iskolai és otthoni környezet A lakóhely és iskola környéke Irányok, távolságok, becslés, mérés Saját élettörténet (régén és most) Napok, napszakok, hónapok, évszakok Időrend, sorrendiség, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban Jeles napok, ünnepek (családi és társadalmi ünnepek)	Tárgyak egymáshoz való viszonyítása. Történesek időrendi csoportosítása képek, rajzok, ábrák segítségével.	<i>Matematika:</i> becslés, mérés; tájékozódás térben és időben. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> növények és állatok gondozása, hulladékgyűjtés.	
<i>2.2. Rendszer, rendszer és környezete</i> A rész, és az egész viszonya, összetettség Az épületek, tárgyak részei (lakás, iskola, használati tárgyak) A növény fő részei Az állat testének fő részei A lakóhely, iskola	Növények részeinek összerakása, kiegészítése rajzos ábrákon. Hulladékgyűjtő használata. Iskolai papírgyűjtés, elemek, műanyagok gyűjtése. Akváriumgondozás, ház körül élő állatok etetése, gondozása. Szobanövények, kiskerti növények gondozása.		

környezetének állapotmegóvása Szelektív hulladékgyűjtés Növény és állatgondozás		
2.3. <i>Szerveződési szintek</i> Növények, állatok a környezetünkben Az élőlények élőhelyei, táplálkozása, táplálkozási módok	Az állatok élőhelyeiről közvetlen tapasztalatszerzés. Képek gyűjtése, csoportosítása élőhely és táplálkozás szerint.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Írány, idő, sorrendiség, hónap, nap, napszak, évszak, családi, társadalmi ünnep, növényi rész, állati testrész, szelektív hulladékgyűjtés, egészséges táplálkozás, téli álm, költöző madár, élőlény, háziállat, ház körül élő állat, vadon élő állat, táplálék.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Felépítés és működés		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek, tapasztalatok a közvetlen élővilágról.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés tanulmányi sétákon, kirándulásokon. A szociális képesség fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával. A tájékozódási képesség fejlesztése. A vizuális észlelés, érzékelés fejlesztése. A tapasztalatok kifejezése rajzban, szóban. Kommunikációs képesség fejlesztése. Ismeretek szerzése az anyagok közvetlenül érzékelhető tulajdonságairól, az élőlények közvetlen környezetéről, növény- és állatvilágról, az időjárás elemeiről.		
Ismeretek		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1. <i>Anyagok kémiai tulajdonságai</i> Élő és élettelen természet A közvetlen környezetben gyakran használt tárgyak anyagai A víz szerepe, előfordulási állapotai A víz előfordulása a természetben (eső, hó, ivóvíz, folyóvíz) Az élő és élettelen környezet		Anyagok vizsgálata érzékszervi úton. Föld, víz, levegő, műanyag, üveg összehasonlítása, megnevezése. Csapadékformák megfigyelése, évszakokhoz kapcsolása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Anyagok tulajdonságai. Víz, tisztálkodás.
3.2. <i>A közvetlen környezet növény- és állatvilága</i> Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet) Az állatok és kicsinyeik		Közvetlen megfigyelés, elemi tapasztalatszerzés a közvetlen környezetben élő állatokról, növényekről. Egyszerű kísérletek végzése a különböző életfeltételek megvonásával a növényeknél (víz, fény, tápanyag megvonása) – búza csíráztatása,	

	növekedésének megfigyelése különböző körülmények között. Ráismerés, megnevezés. Csoportosítás adott szempontok szerint.	
3.3. <i>A közvetlen környezet életközösségei</i> Park, erdő, mező, víz, vízpart	Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulások, séták során. Rajzok készítése a látottakról.	
Természetvédelem	A természet értékeinek védelme – konkrét példák megismerése.	
3.4. <i>Változatos élővilág</i> Zöldségek Gyümölcsök A közvetlen környezet állatvilága (háziállatok, ház körül élő állatok, vadon élő állatok)	Séta a piacon, zöldségesboltban. Főbb élőlénycsoportok felismerése. Az élőlények egyszerű csoportba sorolása. Szobanövények gondozása. Házi, illetve ház körül élő állatok megfigyelése, megnevezése adott szempontok alapján (méret, alak, szín, mozgás, szaporodás, kültakaró).	
3.5. <i>A Föld és a Nap</i> A napsugárzás hatása az élővilágra Az időjárás tényezői Csapadékfajták Napszakok, évszakok	Rajzos ábrák készítése. IKT-eszközök használata, pl. képek keresése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életfeltétel, életjelenség, halmazállapot, gyümölcs, zöldség, fa, termés, fejlődés, ház körül élő állat, víziállat, kültakaró, időjárási tényező.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Állandóság és változás	Órakeret 29 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Motoros képességek fejlesztése. A környezet megismerése iránti érdeklődés kialakítása, egyszerű játékos kísérletekben részvétel. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tájékozódó képesség fejlesztése. Együttműködés, csoporttechnikák kialakítása. A másik elfogadásának erősítése. A percepció, cselekvéses gondolkodás irányítása, az érzékelés pontosítása, a kreativitás és a finommotorika fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. <i>Állapot</i> Az anyagok és tárgyak érzékelhető tulajdonságai (átlátszóság, keménység,	A hétköznapi életben használt egyszerű tárgyak, anyagok csoportosítása fizikai jellemzőik alapján (szín, nagyság, anyag,	<i>Matematika:</i> becslés, mérés; érzékelhető tulajdonságok (szín, forma).

rugalmasság, érdesség-símaság, íz, szag, szín) Becslés, mérés A mindennapi életben használatos mennyiségek Természetes mérőeszközök (pohár, kanál, csipetnyi...)	hőmérséklet...). (Az anyagfajta és használata közti összefüggés felismerése.) Egyszerű kísérletekkel, játékos formában a figyelem irányítása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> anyagfajták, megmunkálásuk, ajándékkészítés.
4.2. Változás – Fizikai változások: Alakváltozások Halmazállapot-változások felismerése, megnevezése (olvadás, fagyás) Az évszakok változásai Helyzet- és helyváltoztatás	Gyurmázás, alakváltozás megfigyelése. A víz különböző megjelenési formáinak vizsgálata. Közvetlen tapasztalatszerzés a természetben. Képek csoportosítása az évszakokról, rajzok készítése. Mozgásos cselekvéssorok, játékos gyakorlatok során a helyzet- és helyváltoztatás megkülönböztetése.	<i>Testnevelés és sport:</i> hely-, helyzetváltoztatás.
– Kémiai változások Az égés, az égés haszna, kára Tűzvédelem A tűzoltók munkája	Beszélgetés, képek, ábrák elemzése, rajzok készítése az égésről. Szituációs gyakorlatokban részvétel tűzriadó esetére.	
– Biológiai változások Életszakaszok (növények életében) Életszakaszok az ember és az állatok életében (születés, növekedés, fejlődés, öregedés) A növények, állatok élete a különböző évszakokban	Képek, ábrák segítségével sorbarendezés, csoportosítás, Megfigyelések végzése. Zöldségnövények, virágmagok ültetése, gondozása, a fejlődés rajzos ábrázolása, közös tabló készítése. Fotók, filmek, videók elemzése.	
4.3. Folyamat Termék-előállítás, újrahasznosítás	Só-liszt gyurmából ajándékkészítés, gyümölcs-, zöldségsaláták készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyag, tulajdonság, becslés, mérés, halmazállapot-változás tűz, tűzoltás, mozgási helyzet, életszakasz, növekedés, fejlődés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az ember megismerése és egészsége	Órakeret 33 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a tanuló saját testéről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése, saját testének és tulajdonságainak megismerése játékos gyakorlatokon keresztül, a figyelem, az érzékelés, az észlelés, a kíváncsiság, érdeklődés felkeltése, társai, a más sérült ember elfogadása, segítése képességeinek megfelelően. Motoros képességek fejlesztése. A téri orientációs képesség	

	fejlesztése. Szociális képességek fejlesztése. Feladat- és szabálytudat erősítése, a problémák felismerése, okok keresése, empátiakészség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Az emberi test fő részei Érzékszervek Testmozgás és az egészség	Rész, egész viszonyának felismerése, kiegészítés rajzban, puzzle játék. Mozgásos játékokban való aktív részvétel.	Testnevelés és sport: mozgásos játékok.
5.2. Önfenntartás Az emberi test fő részei Időjárásnak megfelelő öltözködés Érzékszerveink és védelmük magunkon és másokon Helyes étkezési szokások Helyes tisztálkodási szokások	A helyes és helytelen viselkedési és tevékenységi forma megkülönböztetése. Babaöltöztetés az időjárásnak megfelelően. Játékos gyakorlatok végzése. Az étkezési és tisztálkodási szokások gyakorlása.	Technika, életvitel és gyakorlat: öltözködés, étkezés, tisztálkodás.
5.3. Szaporodás, egyedfejlődés Különböző életkorok	Fényképek, képek gyűjtése, csoportosítása.	
5.4. Öröklődés A család tagjai Külső tulajdonságok (arc, alkat)	Hasonlóságok, különbözőségek felismerése.	Erkölcstan: család.
5.5. Magatartás Helyes emberi viselkedési formák megfigyelése A gyerekekre leselkedő veszélyek	Hasonlóság – különbözőség, helyes – helytelen megkülönböztetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testrész, a fej részei, egészség, betegség, higiénés szabály, tisztálkodási eszköz, egészséges táplálkozás, érzékelés, napirend, testmozgás, helyes öltözködés, emberi tulajdonság, hasonlóság-különbözőség, helyes-helytelen, veszély, veszélyhelyzet, testmozgás, emberi életkor.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Környezet és fenntarthatóság	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a közvetlen környezetünkből. Tapasztalatok szerzése sétákon, kirándulásokon.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, ráismerés képességének fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat kialakítása. Csoportban való együttműködés kialakítása. A másik gyerek elfogadása. Az esztétikai érzékenység fejlesztése. Felnőtt segítségének elfogadása. Szelektív hulladékgyűjtés segítséggel. Együttműködő, aktív részvétel kirándulásokon. Kíváncsiság, motiváltság felkeltése és fenntartása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális környezeti	A környezet rendjének betartása,	

rendszer. Az egészséges, gondozott környezet jellemzői		óvása.	
6.2. Az élő és élettelen környezeti tényezők			
6.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet A közvetlen környezet (tanterem, lakás, szoba) rendjének megteremtése, megóvása Vizek védelme, víztakarékosság Természetvédelem Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében Környezetszennyezés Szelektív hulladékgyűjtés		A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútortartás tisztaságának megóvása. Információs jelek felismerése, rajzok készítése, képek gyűjtése. A szobanövények, kerti növények gondozása, akvárium állatok gondozása (hal, teknős) segítségével. Madáretető készítése, madarak etetése télen.	
Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel		Elemi szintű energiatakarékossági technikák gyakorlása (villany lekapcsolása, víz elzárása).	
A Föld szépsége, egyedisége A közvetlen környezetben előforduló parkok, erdők, vizek		Sétákon, kirándulásokon részvétel. Adott szempontok szerint irányított megfigyelések végzése. Az élményekről, tapasztalatokról rajzok készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tisztaság, rend, egészséges környezet, természetvédelem, talaj, víz, szemetelés, takarékság, növény, állat, élőlény, növény- és állatgondozás.		
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	A szociális képességének fejlődése során alakuljon ki a tanuló együttműködése társaival és tanárával. Irányítás segítségével megfigyelések végzése, adott szempontok szerinti válogatás, csoportosítás és egymáshoz rendezés. Az időbeli események helyes sorrendbe állítása. Érdeklődése, kíváncsisága, motiváltsága egyre hosszabb ideig fenntartható. A tapasztalatok kifejezése egyszerű, rövid mondatokkal. Biztonságos tájékozódás a közvetlen környezetében. Az ismert állatok, növények adott szempontok szerinti csoportosítása, megnevezése. Elemi ismeretek szerzése saját testéről. Életkorának és képességeinek megfelelő ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről, a szabályok betartása. Együttműködő részvétel kirándulásokon, sétákon, egyszerű játékos kísérletek végzésében.		

Követelmények az 1. évfolyam végén (továbbhaladás feltétele):

- A tanuló gyűjtsön korának, fejlettségének megfelelő tapasztalatot, benyomást a környezet növényeiről, állatairól.
- Legyen képes irányítás mellett egyszerű megfigyeléseket végezni a közvetlen környezetében élő növényekről, állatokról, az időjárásról.
- Legyen képes megadott szempontok szerint egyszerű válogatásokat, csoportosításokat, összehasonlításokat végezni.
- Ismerje fel segítséggel a fák, a növények állatok életében bekövetkező ciklikus változásokat.
- Legyen képes 5–6 percig egy dologra, jelenségre figyelni, tapasztalatait ábrázolni, megformálni, szituációs játékokban előadni segítséggel – irányítás mellett.
- Ismerje fel a tanterem tárgyait, eszközeit, saját felszerelését, ruházatát. Tudja azok helyét, megóvásuk módját, korrigáló segédeszközei megőrzését (szemüveg, hallókészülék).
- Sajátítsa el az együttműködés elemi módját, vegyen részt a közös feladatokban a családban és az iskolában.

3–4. évfolyam

A 3–4. évfolyamon a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, erkölcsi érzékük fejlesztésére, cselekedeteikért és azok következményeikért viselt felelősségtudat kialakítására, elmélyítésére fókuszál.

A feladattudat és a szabálykövető képesség megerősítése a közösséghez való tartozás, a nemzeti összetartozás érzésének erősítése, hagyományaink, kulturális értékeink és hazánk, természetföldrajzi viszonyainak megismerése által valósul meg.

Az életkort és a sérüléseket figyelembe véve van szükség a családi és iskolai szerepek megismerésére és gyakorlására, amely támogatja az önismeret képességének kialakítását, s az egészséges, tudatos életmód megismerését. Külön figyelmet kell fordítani a sérült társak elfogadására, a társak segítésére. Cselekvő, tevékeny tapasztalatszerzés során alakul a természeti és társadalmi környezethez való pozitív viszony, a részvétel igénye a természeti környezet ápolásában, gondozásában. Jelentős szerepet kapnak a tanulói kísérletek a folyamatos tanulói motiváció megvalósítása érdekében.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Anyag, energia, információ	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, játékos kísérletekben részvétel. Egyszerű jelek, jelzések felismerése, elemi ismeretek az energiáról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban. Információk feldolgozása különböző területekről, információs jelek felismerése. Energiatakarékosságra nevelés. Kommunikációs készség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>1.1. Anyag</i>	Anyagok halmazállapotainak	<i>Technika, életvitel és</i>

A környezetben előforduló gyakori anyagfélék Anyag-forma kapcsolata Halmazállapot Csapadékformák	felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés. Csoportosítás halmazállapotok szerint. A tapasztalatok rögzítése rajzban, tábló készítése.	<i>gyakorlat: anyagfélék.</i>
1.2. <i>Kölcsönhatások</i> Mágnes, vonzás, taszítás Mozgások Íránytű	Megfigyelések, játékos kísérletek. Anyagok csoportosítása a mágnesesség alapján. Ismerkedés az iránytűvel.	
1.3. <i>Energia</i> Energiaforrások Energia felhasználása Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény)	Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó). Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: energia a háztartásban.</i>
1.4. <i>Információ</i> Jel, jelzés, információ Jelek, jelmagyarázat, tankönyvek Közlekedési jelek Tiltást, veszélyt jelentő jelek Tűz és katasztrófa elhárítására felhívó jelek. Kommunikáció az állatvilágban (hang, fény, illat alapján)	Múzeumlátogatás. Könyvtárlátogatás. Kirándulások, séták állatkertben, természetvédelmi területeken, tanösvényeken. Részvétel tűzriadós gyakorlatokban, szituációs játékokban. Információgyűjtés.	<i>Vizuális kultúra: információs jelek.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, mágneses kölcsönhatás, iránytű, háztartási elektromos eszköz, energiafajta, jelzés, jelrendszer.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Rendszerek	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Elemi tájékozódási ismeretek. Rész-egész viszonya. A tanuló saját élettörténetének eseményei. Az idő sorrendisége.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák elsajátítása, gyakorlása. Elemi térképolvasás gyakorlása. Pozitív érzelmek, attitűd, képzelet, emlékezet fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. <i>Tér, idő, nagyságrendek</i> A lakóhely és	Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák, makettek	<i>Matematika: mértékegységek, mérés, becslés, nagyítás, kicsinyítés.</i>

környéke A saját felszerelés pontos helye a lakásban, osztályban A lakóhely közigazgatási, kulturális, egészségügyi intézményei Irányok, távolság, hosszúság Fő világtájak, iránytű Magyarország domborzati térképe Alapvető térképjelek (államhatár, felszíni formák, vizek, főváros, települések, útvonalak) Alaprajz, térkép, kicsinyítés, nagyítás Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei Jeles napok, ünnepek Nemzeti ünnep	készítése. Terepasztal berendezése. Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel. Események időbeli sorrendbeállítása, időszalag, időnaplár készítése. Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> ünnepi versek. <i>Ének-zene:</i> ünnepi dalok.
2.2. Rendszer, rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben A növények, zöldségek, gyümölcsök részei, a virág részei, a mag, a termés részei Az állatok testfelépítése, testrészei A közvetlen és tágabb	Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok. A növények, állatok és részeik csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése. Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> eszközök használata, tárgyak készítése.

környezet állapotának megóvása Környezetvédelem		
2.3. Szerveződési szintek Élőlény, egyed, csoport, életközösség Az élőlények csoportjai Az élőlényekre jellemző tulajdonságok A lakóhely felépítése, működése	Csoportosítás adott szempontok szerint (élőhely, kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szaporodás, életmód). Megfigyelés a természetben (állatkert, vadaspark, a baromfiudvarban, stb.), képanyagon, filmen, IKT-eszközök használata. Egy választott élőlényre jellemző tulajdonságok megfigyelése, elemzése. A terepasztal felépítése makettekkel, utakkal stb.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Középület, térkép, időmértékegység, ünnep, élőhely, kültakaró, mozgás, táplálkozás, szaporodás, életmód, életközösség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Felépítés és működés		Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a környezet természetes és mesterséges anyagairól, megmunkálásáról, a halmazállapotok változásairól.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Közvetlen tapasztalatszerzés és -feldolgozás tanulmányi séták és kirándulások során. Az analízáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. A természet megismerésében pozitív attitűd erősítése. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, tájékozódási képesség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
3.1. Az anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A környezet anyagai A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj) Anyagformák és tulajdonságaik Az anyagok megmunkálhatósága.	Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása. Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. Vágás, tépés, gyurmázás.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Az anyagok megmunkálása. Anyagfajták.	

A víz szerepe A víz előfordulása a természetben Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó Az ivóvíz	A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése. A csapadék különböző formáinak megkülönböztetése. A víz mint életfontosságú anyag tudatosítása.	
Vízben oldódó és nem oldódó anyagok	Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal, kavicsal.	
<i>3.2. Az élő és élettelen környezet</i> Termesztett növények Növénytermesztés, állattenyésztés Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet) A növény élete az ültetéstől a terméshezatalig	Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése. Az állatok életfeltételeinek vizsgálata konkrét példákban (akváiumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj megfigyelése).	
Az állatok szaporodása Különböző szaporodási formák (pete, tojás, eleveneszlő) Az életfeltételek, életjelenségek az ember életében	Az állatok életjelenségeinek, utódgondozási szokásainak megfigyelése. Kicsinyeik megnevezése. Megadott szempontok szerinti csoportosítás.	
<i>3.3. A lakóhely közvetlen és távolabbi környezetében található életközösségek</i> Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok Élőhely Természetvédelem	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védelme.	
<i>3.4. Változatos élővilág</i> A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények) A zöldségeskert, gyümölcsös kert növényei A növény részei A virág része, a termés és	Séta a piacon, zöldségesboltban, állatkertben, vadsparkban, díszállat-kereskedésben. Séta a piacon, zöldségesboltban, konyhakertben, gyümölcsösben. A zöldség- és gyümölcsfélék érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata.	

részei Néhány lágyszárú, fás szárú növény A gomba Főbb állatcsoportok A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember) Madár, emlős, rovar	Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, száj szerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása. Rajzok, tablók készítése. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.	
3.5 A Föld és a Nap A Föld alakja, mozgásai Napszakok, évszakok változása Az időjárás tényezői (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél) A víz körforgása Napenergia	Megfigyelések a természetben, maketten, képek, filmek segítségével. Elemi ismeretek gyűjtése az égitestekről. Elemi szintű térképismeret szerzése. Megfigyelések végzése a Nap állásáról és a csillagos égboltról. Planetárium-látogatás. Időjárási naptár készítése. Távcső használata. IKT-eszközök használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életfeltétel, életjelenség, a víz különböző halmazállapotai és előfordulása, oldhatóság, növénytermesztés, állattenyésztés, zöldségek, gyümölcsök részei, szaporodásuk, élőhely, égitest, időjárási tényező, a víz körforgása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Állandóság és változás	Órakeret 29 óra
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságai. Egyszerű becslések, mérések. Halmazállapot-változások. Anyagmegmunkálás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Tér-, időorientációs képesség fejlesztése. A szociális képességek, együttműködő képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztése. A helyes magatartási normák erősítése. Kreativitás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, a helyes és helytelen megkülönböztetése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Állapot	A mérhető tulajdonságok	Matematika: mérés,

Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom) Hőmérő – Celsius skála (szobahőmérséklet, testhőmérséklet, láz)	vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés). A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása. Mérőeszközök használatának gyakorlása.	mértékegységek.
4.2. Változás – Fizikai változások Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás) Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák, fagyasztás, szárítás, locsolás a háztartásban) Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben Helyzet- és helyváltoztatás	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében. A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése. Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, tablók készítése. Időjárási naptár készítése. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Anyagok feldolgozása. Hulladékgyűjtés, hulladékhasznosítás. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, sportágak.
– Kémiai változások Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei A tűzoltók munkája	A változások felismerése, az összefüggések megértése. Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása. Teendők tűzriadó esetén. Információs jelek felismerése. Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban.	
– Biológiai változások Életszakaszok (növények, állatok, ember) Csírázás, növekedés, fejlődés, öregedés, lebomlás, komposztálás Növények, állatok évszakonkénti változásai (Az évszakok változásainak következményei a növények, állatok életében)	A biológiai változások, mozgásjelenségek megfigyelése a közvetlen környezetünkben. A ciklikus változások megfigyelése a növények, állatok életében. Az ember életkori szakaszainak jellemzői – beszélgetések, saját élmények, családi fényképek segítségével. Ismerkedés az egyirányú	

Az ember életkori szakaszai A változások oka, iránya (Megfordítható és nem megfordítható változások) Keverékek, oldatok Égés	életfolyamatokkal. Tea, limonádé készítése. Egyszerű anyagokból keverékek készítése és szétválasztása.	
4.3. Folyamat Példák a hulladék újrahasznosítására (papír, fém, műanyag) Termék előállítása (papírgyártás, kenyérsütés) Az ember természetalkító tevékenysége (természeti és épített környezet)	Megfigyelések, képek elemzése. Filmeken, ábrakon, képeken összefüggések felismerése. Gyümölcsle, szörp, lekvár készítése felnőtt segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Becslés, mérés, anyagi tulajdonság, mérőeszköz, mértékegység, a víz változásai, égés, tűz, tűzoltás, életszakasz, újrahasznosítás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Az ember megismerése és egészsége		Órakeret 33 óra
Előzetes tudás	A tanuló saját testrészeinek felismerése, az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
5.1. Az emberi test részei A mozgás szerepe az egészséges életmódban Játék, sport	A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.	Testnevelés és sport: játék, sport.	
5.2. Az érzékszervek védelme Egészséges életmód Egészséges táplálkozás Helyes fogápolás Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség) A káros élvezeti szerek	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Figyelem a hang- és fényártalmakra. Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások		

	megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban. A káros élvezeti szerek elutasítása.	
5.3. Szaporodás, egyedfejlődés Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a haláláig	Információgyűjtés a családról, feldolgozás, tablókészítés. Rajz- és tablókészítés.	
5.4. Öröklődés A család Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok)	Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső). Hasonlóságok, különbségek észrevétele.	
5.5. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében Viselkedések betegség esetén Viselkedés közösségekben Önismeret Veszélyek a gyerekekre	A károsító szerek elutasítása. Veszélyeztető magatartásformák felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Környezet és fenntarthatóság	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Igény a környezet rendjére. Elemi szintű energiatakarékossági technikák. Sétákon, kirándulásokon szerzett tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképeség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és a kritikai érzék fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
6.1. Globális környezeti rendszerek Az egészséges, gondozott környezet	Törekvés a tisztaságra és a rendre.	Technika, életvitel és gyakorlat: a természetes és épített környezet.
6.2. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.	Növény- és állatgondozás.

6.3. <i>A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság</i> Egészséges, gondozott környezet A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása) Vizek védelme, víztakarékosság	Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről. Törekvés a víztakarékosságra.	
Természetvédelem Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés. Kisállatok gondozása. Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.	
Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés Szelektív hulladékgyűjtés	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.	
Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel Fűtés, szellőztetés	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok.	
A Föld szépsége, egyedisége A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség Nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek – információs jelek	Információs jelek felismerése. Séta, kirándulás során megfigyelések végzése.	
A tanuló közvetlen környezetében előforduló kulturális értékek	Színház-, múzeumlátogatás, emlékhelyek, templomok megtekintése. IKT-eszközök használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, Nemzeti Park, tájvédelmi körzet.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről. Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában. Adott szempontok szerint csoportosítás.
---	--

	Egyszerű összefüggések felismerése. Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén. Irányok, iránytű használata. Az idő mérése, mértékegysége. Elemi szintű térképismeret. A másság elfogadása. A sérült embertársak segítése. Társainak és saját testének védelme. Aktív részvétel a környezet óvásában. Szelektív hulladékgyűjtés. Energiatakarékosságra törekvés.
--	--

ÉNEK-ZENE

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója, az egyén szocializációjának döntő mozzanata.

A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt a tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüeljék a kultúra értékeit, hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény, személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével, jóval túlmutat a zenélés tevékenységén.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncert-pedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

1–2. évfolyam

A szakasz oktató-nevelőmunkájának célja átvezetni a gyerekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységébe. Feladata a tanulót felkészíteni az alapvető kultúr-technikák befogadására, fogékonnyá tenni a környezet, a természet és a társas kapcsolatok iránt, teret biztosítva az életkornak és a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak.

Az életkornak megfelelő gyermekdalok éneklésével, hallgatásával, gyermekműsorok nézésével és a tapasztalatok megbeszélésével a valóság és a virtuális valóság megkülönböztetését segítjük elő. A tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, személyes élmények biztosításával, új ismeretek átadásával már ebben az életkorban segítjük a tudatos tanulás megalapozását.

Tematikai egység/	1. Zenei reprodukció	Órakeret
-------------------	----------------------	----------

Fejlesztési cél		49 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése, a hangterjedelem bővítése. Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása, dalkíséreték ritmushangszerekkel. Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó- és dinamikai elemekkel. A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel. Énekes rögtönzések, az énekhang, éneklési kedv fejlesztése. Tájékozódás kialakítása a különféle kottarendszerek írásában, olvasásában, felismerésében, a zenei hangok megjelenítésében. A kottairás és -olvasás elemi szintjének kialakítása. A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése. Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése. Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés. Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
	Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek
1.1 ÉNEKLÉS Óvodás dalok-gyermekdalok Dalok az állatokról Gyermekdalok, körjátékok Ünnepek dalai Évszakok dalai Kánonéneklés	Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan). Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására. Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmuskíséretes éneklés. Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A hangképzés, a beszédleghzés és a hangoztatás fejlesztése. Artikuláció, hangerő, hanglejtés, hangsúly, beszédritmus. A dalok szövegeinek megismerése, értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet.
1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással	A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban.	<i>Matematika:</i> Kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Időtartam,

	Egyéni adottságok szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. Dallam írása vershez, adott ritmushoz. Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban. Énekes rögtönzések kialakítása.	időrend. Számsorok, számok ritmusa, csoportosítás, elrendezés. <i>Testnevelés és sport:</i> Az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Ritmikus mozgások. <i>Vizuális kultúra:</i> A dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Átélt, elképzelt vagy hallott esemény vizuális megjelenítése.
1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Egyszerű ritmusértékek Kettes ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel Szolmizációs hangok és kézjelek Ritmuskotta, három vonalas kotta, színes kotta Betűkotta Ötvonalas kotta, rögzített dó-hellyel	Alapvető zenei ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén. A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban. Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnep, évszak. Kánonéneklés. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Kíséret. Szabad játék. Ritmikus mozgás. Dallamrögtönzés. Ritmusérték, -jelölés. Vonal és vonalköz. Szín, hang.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 48 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeket megelőlegező képességek alakítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. A dallamhallás képességének erősítése. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között. Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól. Figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése. Auditív figyelem fejlesztése, hangszínek és fogalmak összekapcsolása. A hangzás különbségeinek megfigyelése.	

Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek Hangok, hangzások	A hallott részletek elemzése, megbeszélése. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése kézjelről, színes kottáról. Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Beszédhang, artikuláció, auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése hangok segítségével.
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások Emberi hang: beszéd- és énekhangok	A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése. Több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése. A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása.	<i>Matematika:</i> Az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zörej, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hang.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának fejlődése. Az éneklési kedv, az énekhang, a zenei hallás és a muzikalitás fejlődése. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Játékbátorság erősödése, kreativitás fejlődése. Képesség az örömteli zenélésre. Bátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, hangzás után és kottaképről egyaránt. Törekvés a ritmusok pontos megszólaltatására. Ismeretek a ritmusok írásáról, olvasásáról. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. A közös zenélés szabályainak betartása. Dallamok éneklése a kották segítségével. A zenei hallás és a zenei memória fejlődése. A többször hallott hangok felismerése, differenciálás a hangok között. Az emberi hang (beszéd és énekhang) sokféleségének megfigyelése, felismerése, kifejezése. A zenei hang jellemző tulajdonságainak
--	---

	összehasonlítása, felismerése, kifejezése. Aktív befogadás, érzelmi átélés.
--	--

Követelmény az 1. évfolyam végén:

- Fejlődjön éneklési készségük, szívesen és örömmel énekeljenek.
- Tanuljanak egyre hosszabb és nehezebb gyermekdalokat, népi körjátékokat. Vegyenek részt a körjátékok közös eljátszásában.
- Ismerjék fel a dalokat jellemző részleteik alapján.
- Ismerjék fel a többször hallott felvételekről környezetünk jellemző hangjait, hangszíneit.

3–4. évfolyam

A 3–4. évfolyam kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. E szakasz feladatai a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés, a tanulók személyiségének érése, önismeretük fejlődése a tanulási, viselkedési szokások kialakításával, magatartási normák közvetítésével.

Az énekórai munkának segítenie kell a tanulókat a kapcsolatrendszerük építésében, az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a megfelelő önértékelés erősítésében. A fokozódó kitartással történő együttműködés, a családi és iskolai szerepek megismerése erősíti a társas kultúra érzését.

A differenciálás fontos szerepet játszik énekórai feladatok megvalósításában is, kiemelt figyelmet fordítva az anyanyelvi kommunikáció segítésére a beszédértés és beszéd centrikusság előtérbe helyezésével a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés, a szabálytudat kialakítása fejlődik az ének-zene tanítása által.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Zenei reprodukció	Órakeret 65 óra
Előzetes tudás	Az 1–2. osztályban kialakított készségek, képességek, attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás, az éneklés és a muzikalitás megfelelő	

	szintje. A belső hallás képességének tudatosítása, erősítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg – dallam – ritmus pontos párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával. A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A zenei fantázia fejlesztése. A ritmikai és dallami ismeretek bővítése, erősítése. A kottairás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai. Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése. Érzelmi átélés, ráhangolódás segítése, odafordulás, beleélés elérése. Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése. Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akaratú beállítódás. Ráismerés, felismerés, besorolás, megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése. Összefüggések felismerése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok Virágénekek Régi stílusú magyar népdalok Új stílusú magyar népdalok Más népek dalai	Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával. Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban. Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Beszédlelés, hangképzés, hangoztatás, helyes szövegkiejtés. Szómagyarázat, szókincsismeret. A dalok szövegeinek értelmezése, érzelmek

Kánonok	szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Ritmuskíséretes éneklés. Zenei ízlés fejlődése, kedvenc dalok választása.	kifejezése, szókincs- és emlékezet- fejlesztés. Verbális emlékezet, memoriterek tolmácsolása. <i>Matematika:</i> Kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. <i>Testnevelés és sport:</i> Az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy- és finommozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozdulás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok, utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása.
1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban	Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban. Aktív részvétel a ritmosztinációs gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban. Ellenritmus-, ráritmus megszólaltatása. Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal. A zenei élmények kifejezése változatos formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban, kötött és szabad gyakorlatok zenére. Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban.	
1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS A négyes ütem A hármas ütem Újabb ritmusértékek További szolmizációs hangok, a teljes hétfokú hangsor Számkotta Ötvonalas kotta írása-olvasása, vándorló dó-hellyel	Új ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén. A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban. Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben. Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére Aktív részvétel a ritmikus	

	játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában. Aktív részvétel kották másolásában, írásában-olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett. Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása. Különféle kották használata tanári segítséggel.	Egyszerű tánclépések improvizálása. Fantáziajátékok elképzelt helyzetekben. <i>Vizuális kultúra:</i> A dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Verseket, mondókákat, kitalált történeteket vizuális megjelenítésre. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus. Dalkezdés és -zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmuszenekar, ellenritmus, ráritmus. Ritmusosztinató. Ritmusérték. Zenei kérdés-válasz. Zene és mozgás. Dallamrögtönzés. Ötfokú hangsor, hétfokú hangsor. Szám és hang. Vándorló dó-hang. Belső hallás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Zenei befogadás	Órakeret 65 óra
Előzetes tudás	Az 1–2. osztályban kialakított zenei készségek, képességek, attitűdök. A zenei hallás, zenei memória, megosztott figyelem, koncentráció, muzikalitás megfelelő szintje.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése. A belső hallás tudatosítása, erősítése. Ritmusok felismerése kottakép alapján. A dallamhallás képességének erősítése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése. Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a	

	hangszínhallás fejlesztése. A zenei memória fejlesztése. A figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése. Auditív és motoros kapcsolat erősítése. Logikus, analógiás, perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, hangzások Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére Történetek, érzések, élmények, hangulatok	Résztétel játékokban, gyakorlatokban a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Konszonáns és diszszonáns hangzások felismerése, elemzése. A hangzás keltette érzések megfogalmazása. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről. Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése. Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség. Dallamsorok elemzése, összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése zenei hangok, dalok, dallamok segítségével. <i>Matematika:</i> Az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Hangszerek hangzása, zenei hangok Egyidejű hangzások Kórusok hangzása A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásai Részletek zenés mesékből,	A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer	

cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből	egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. A hangzás különbségeinek megfigyelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Kellemes és kellemetlen hangzás. Hangszer, kórus. Zenés mese. Megfigyelési szempont.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés. Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése. Énekhang, éneklési kedv fejlődése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban. Ismeretek a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Részvétel kánonéneklésben. Muzikalitás, zenei hallás fejlődése. A zenei kreativitás fejlődése. Aktív részvétel a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban. Az örömteli zenélés képességének átélése. Növekvő játékbátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, írása-olvasása, pontos megszólaltatása. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban. A tanult kották felismerése, olvasása, dallamok éneklése kották segítségével. Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése tanári segítségnyújtás mellett. Egyre nagyobb fokú önállóság a zenei írás-olvasás terén. A zenei hallás, a zenei memória, a muzikalitás fejlődése. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. Dalok felismerése jellemző részleteik alapján. A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése, többszöri meghallgatás után. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Aktív befogadás, érzelmi átélés.
--	--

VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális kultúra (rajz, kézművesség) tantárgy közvetlen célja az alkotás öröme, az önmegvalósítás, a felszabadultság kialakítása a tanulóknál a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására során.

A Művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, képzelőerő, önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Az önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból akár tanórai, akár intézményi szinten szervezett kiállítások, amelyek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle matériákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A rajz tantárgy alkalmat kínál az enyhén értelmi fogyatékos tanulók tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti és támogatja a társadalmi esélyegszegység megnyilvánulásait.

A tanulók kulcskompetenciájának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a vizuális kultúra tantárgy. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínűsége és a manipulatív tevékenységre épülő ismeretgazdagítás. A kreativitás, kíváncsiság, divergens gondolkodás, eredeti látásmód és alkotókedv nem intelligenciafüggő, ezért a tanítványok sikeresek lehetnek e területen.

1–2. évfolyam

A vizuális kultúra elsődleges célja kisiskolás korban, hogy a gyermeki alkotási vágyra és játékos kedvre alapozva átvezetést képezzen az óvodai nevelési fázisból az iskola világába, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A közös gyermeki alkotások során fejlődik a tanulók kommunikációs és kooperációs, reális ön- és társértékelési képessége.

Cselekvéses-tapasztalati tudásokhoz jutva értékelik és óvják a természeti és az épített környezet értékeit, felszabadultságot és örömet jelent azok szépsége, esztétikuma. Ha örömeiket lelik az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödik pozitív énképük.

A tanórákon az erkölcsi nevelés a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílt alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony, önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1.Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 25 óra +
--	--------------------------------------	------------------------------

		folyamatos
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében. Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásemlékezet; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<i>1.1. A vonal</i> A vonal mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése. A vonal mint a mozgás kifejezője. A vonal mint formaképző elem. <i>1.2. A folt</i> A folt keletkezése. A folt változtathatósága. <i>1.3. A szín</i> Szín, színritmusok alapszínekkel. <i>1.4. Forma és nagyság</i> Forma és nagyság három dimenzióban, térformák. Természeti formák ritmusa. Mesterséges formák megfigyelése. <i>1.5. Síkforma, térforma</i> Szabályos és szabálytalan síkformák. Szabályos és szabálytalan térformák. Sík és térformákból alkotott ritmusok. Formaredukciók.	A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése. Képi elemek komponált megjelenítése. Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása.	<i>Matematika:</i> egyenes; vonalak, halmazok, azonosság, különbözőség; síkidomok. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> írás - álló, fekvő és ferde egyenes, hullám- és körvonal. <i>Ének-zene:</i> ritmus, zenei aláfestés. <i>Környezetismeret:</i> termékek; baleset-megelőzés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyás, összefolyás, keveredés, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros, vízfesték, tempera,	

	csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítás, hozzátevés, elvevés, szabályos, szabálytalan.
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet	Órakeret 27 óra + folyamatos
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzeteket felidéző ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérzék; képalkotó képesség; képolvasási képesség; ábrázolási képesség – tárgyi megfeleltetés képessége; jelzés szintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<i>Alkotótevékenység</i> 2.1. <i>Hangulatok, élmények</i> Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával. Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.	<i>Környezetismeret:</i> évszakok, természeti jelenségek, élőlények. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás, gyermekdalok, mondókák. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> gyermekversek az évszakokról, természetről.
<i>Befogadás – alkotás</i> 2.2. <i>Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése</i> Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design) legfontosabb megkülönböztető jegyei.	<i>Befogadó tevékenységben:</i> Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával. Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból.	

	Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal. Élménykifejezés egyéni formaalkotással. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámozás, hajó, hal, falevélhullás, szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő, száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, összemosódás (színek), szomorú, vidám, lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazás, hideg, jeges, hideg szín, hóember, virág, rügy, rózsaszín, piros, fehér.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció		Órakeret 20 óra + folyamatos
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; kapcsolatok felismerésének képessége; gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<i>Befogadó tevékenység</i> 3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése Nonverbális kommunikációs eszközök. A vizuális hatáskeltés eszközei. Technikai képalakítás – fényképezés, videofelvétel, film jelentősége. Egyszerű jelzések, piktogramok.	<i>Befogadó tevékenységben:</i> Képolvasás. Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel. Térbeli irányok jelzése, értelmezése. Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből. Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatizálás. <i>Környezetismeret:</i> biztonságos közlekedés, napszakok, napirend. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> életviteli-szociális kompetenciák (empátia, kommunikáció,	
<i>Alkotótevékenység</i> 3.2. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben Tárgyas napirend. Rajzos napirend.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz,		

Egyszerű piktogramok. Fotók.	alaprajz, térkép). Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel (elemi szintű folyamatábra, fázisrajz).	kooperativitás).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fiú-lány, néni-bácsi, hajsztín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integetés, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy- és környezetkultúra	Órakeret 25 óra + folyamatos
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyaitak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyaitak megismertetése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális ritmus képzésének képessége; manualitás, finommotorika ; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<i>Befogadó tevékenység</i> <i>4.1. Művészeti környezet</i> Múzeum- és képtárlátogatások, megfigyelések. <i>4.2. Élettér – természeti és épített környezet</i> Az épített környezet esztétikuma. Az épített környezet védelme. Környezettudatosság. <i>Befogadás-alkotás</i> Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés. <i>Alkotótevékenység</i> <i>4.3. Tárgyak alkotása, díszítése</i> Tárgykészítés természeti formákból.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű makett elkészítése. Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel. Egyszerű tárgy elkészítése. <i>Befogadó tevékenységben:</i> Közvetlen környezet tárgyaitak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján. A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, Szent Korona).	<i>Matematika:</i> sorozat, ritmus, viszonyítások. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatizálás. <i>Környezetismeret:</i> Családi élet eseményei – ajándék az ünnepektnek. Családi ünnepek. Környezet- és egészségvédelem.

Tárgykészítés agyagból. Tárgykészítés papírból. Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszík, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes: – az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására, – a lendületes kézmozgás kivitelezésére, – a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára, – a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére, – egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére, – bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez, – a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére, – a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására, – társaival való kooperációra a közös alkotás során, – családrázolás értelmezésére, – egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára, – térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére, – munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni, – tudatosan változtatni az alkotás nagyságát, – utánnézéssel egyszerű formákat készíteni, – esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat, – saját alkotása feletti öröme.
---	--

Követelmény az 1. évfolyam végén:

- A tanuló tudjon megfigyelni formákat, rendezni nagyság szerint.
- Tudja a tárgyak helyét, helyzetét meghatározni segítségnyújtással.
- Tudja megkülönböztetni a sík- és térformákat. A szabályos-szabálytalan formákat, valamint a szögletes-íves, szögletes-gömbölyű és szimmetrikus formákat tudja megnevezni, ábrázolni.
- Tudjon szabadon képet alakítani élmény alapján, festéssel, rajzzal.
- Ki tudja fejezni képalakításaiban az időjárás egyszerű jelenségeit, az évszakokhoz kapcsolódóan.
- Tudjon tárgyakat készíteni papírból, agyagból segítséggel, mintakövetéssel.
- A megismert természetes anyagok pontos megnevezése. Képek, formák, kompozíciók létrehozására irányítás, segítségnyújtás mellett.

- Tudjon a tanuló átalakított anyagot megnevezni, csoportosítani, egyszerű műveleteket végezni.
- Használja rendeltetésszerűen a megismert eszközöket, szerszámokat.
- Tudjon papírt nyírni ollóval. Tudjon festékkel, ragasztóval bánni.
- Rendelkezzen elemi ismeretekkel az anyagtakarékosságról, a környezet megővéséről.

3–4. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a rajz és vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járuljon hozzá a tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az enyhén értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni vagy közös alkotótevékenység elősegíti a kisgyermekek személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony, önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 36 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Adekvát eszközhasználat. Alapszínek ismerete. A sík- és térformák megkülönböztetésének képessége. Egyszerű alkotások létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotótevékenység során. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színkompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1.A vonal A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője. A vonal, mint a folt határa 1.2.A folt Folt létrehozása különféle	Érzelmek kifejezése vonalak segítségével. Kontúr, behatárolás alkalmazása. Folt létrehozása színkeveréssel. Alapszínek tudatos alkalmazása. Másolás és leképezés.	<i>Matematika:</i> vonalfajták, növekvő és csökkenő sor. <i>Ének-zene:</i> érzelmi hatások és grafikus

technikákkal. Foltképzés ceruzával. <i>1.3.A szín</i> Színkeverés. Színritmusok. Forma- és szíkompozíciók létrehozása adott formákból. <i>1.4.Reprodukció, sokszorosítás</i> Sokszorosítás nyomtatással. A nyomtatás dekoratív felhasználása. Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása. <i>1.5.Síkforma, térforma</i> A vonal mint a síkforma körvonala. A folt mint a térforma árnyéka. Pozitív-negatív forma. Kompozíciók forgásformákból. Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal. Egyszerű tér kialakítása – pl. dobozból bababház.	Színezés vonalhatárok betartásával. Sokszorosítási technikák alkalmazása. Tárgykészítési technikák alkalmazása. Sík- és térformák megfigyelése. Sík- és térformák gyakorlati szempontú differenciálása. A forgásformák (henger) létrehozása, megfigyelése tapasztalati úton. A felület fogalmának tisztázása szemléleti-tapasztalati úton.	leképezésük; zenei és grafikai ritmus. <i>Környezetismeret:</i> termékek, levelek.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Lágy, kemény, kellemes, erőteljes, rajzszén, folthatár, elválasztás, összekötés, átfestés, alapszín, átmásolás, átlátszó, egész forma, részforma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levélerezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet	Órakeret 36 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Vizes alapú festési technika. Biztos eszközhasználat. Kooperáció társakkal közös mű létrehozásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készségszintű eszközhasználat; képolvasási képesség; jelzésszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/	Kapcsolódási pontok
-----------	----------------------------	---------------------

	Tevékenységek	
<i>Alkotótevékenység</i> <i>2.1. Hangulatok kifejezése</i> Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával. Díszletfestés bábelőadáshoz. Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben. <i>Befogadás</i> <i>2.2.Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése</i> Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyei <i>Befogadás – alkotás</i> <i>2.3. Saját élmények interpretációi</i> Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázzsal. Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból. Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel. Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban. Polarítások érzékeltetése fekete és fehér színnel. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. <i>Befogadó tevékenységben:</i> Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése. Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Eszztétikai élmény átélése.	<i>Környezetismeret: az élőlények és az évszakok;</i> környezeti fenntarthatóság – hulladék hasznosítása. <i>Ének-zene: zenehallgatás.</i> <i>Magyar nyelv és irodalom: népi és műalkotások a természetről.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció	Órakeret 25 óra + folyamatos
Előzetes tudás	Az alapszínek ismerete, a kevert színek felismerése és azonosítása.	

	Az alapvető technikák (rajzolás, színezés, festés) alkalmazásának képessége. Vizuális percepciós képesség, figyelem, emlékezet. Képesség az alkotásra, befogadásra és az új technikák elsajátítására.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Térlátás fejlesztése. Rekonstrukciós képesség fejlesztése. Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<i>Befogadó tevékenység</i> 3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása” Képolvasás. Mértani tárgyak egy nézete (pl. kocka – négyzet). Mértani tárgyak két nézete (pl. hasáb, henger). Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok. <i>Befogadó-alkotó tevékenység</i> 3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció Tárgyak nézetei. <i>Alkotótevékenység</i> 3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban Rajzos napirend. Egyszerű piktogramok. Plakát.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép). <i>Befogadó-alkotó tevékenység:</i> Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján. Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján. <i>Befogadó tevékenységben:</i> Képolvasás. Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl. kocka – négyzet). Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl. hasáb, henger). Egyszerű jelzések, piktogramok megértése. Plakátok értelmezése.	<i>Matematika:</i> mértani testek. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fogyasztói szokások.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alaprajz, plakát, felismerhető, nézet (felülnézet, oldalnézet), sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy- és környezetkultúra	Órakeret 33 óra + folyamatos
--	--------------------------------------	---

Előzetes tudás	Egyszerű, használható tárgy készítése. Az alkotás nagyságának tudatos befolyásolása. Utánzással egyszerű formák készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaérzékelés – nagyság és minőség megítélése; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<i>Befogadó tevékenység</i> <i>4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai</i> – esztétikum – forma – funkció – anyag – szín, hangulat stb. <i>Alkotótevékenység</i> <i>4.2. Tárgyak készítése</i> Egyszerű tárgyak készítése. Tárgykészítés agyagból. Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése. Sablonhasználat.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral). Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák. Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása. Agyagedény díszítése pecsételéssel. Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése agyagból – tál hurkás díszítéssel. Sablon használata a tárgyak készítésénél. Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel. Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag. Törekvés ízléses díszítésre. <i>Befogadó tevékenységben:</i> Közvetlen környezet tárgyait, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Tárgyak és funkciók megismerése.	<i>Matematika:</i> mértani testek. <i>Technika, életvitel- és gyakorlat:</i> használati tárgyak készítése. <i>Környezetismeret:</i> környezet- és egészségvédelem, baleset-megelőzés.
Kulcsfogalmak/	Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa,	

fogalmak	réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<i>A tanuló képes:</i> – az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására, – a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára, – az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására, – a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával, – forma- és színritmus létrehozására, – egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére, – társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére, – képen látható dolgok megnevezésére, – egyszerű jelenetábrák megértésére, – a plakátok, reklámok elemi kritikájára, – saját alkotása feletti öröme.

INFORMATIKA

3-4. évfolyam

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja az informatikai műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során az informatikai szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen az informatikai eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékosyságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhén értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgyat tanítónak az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé. Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

Az informatika tantárgy sajátos fejlesztési célja e szakaszban elsősorban a sérült megismerési képességek korrigálása. Annak ki- és felhasználása, hogy a tantárgy kiválóan alkalmas a percepció hibák kialakulásának megelőzésére, a szerialitás, a finommotorikai készségek fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására. A tantárgyi fejlesztés során az alsó tagozatban történik a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának alapozása, a megfigyelő, analizáló, rendszerező képességük fejlesztése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Informatikai eszközök használata	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Egyszerű utasítások végrehajtása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt. A használt alkalmazások kezelésének megismertetése. Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének alapozása. Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógias gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Interaktív kapcsolattartás	A számítógép részeinek (gépház,	Magyar nyelv és

eszközei. Alapvető informatikai eszközök. Balesetvédelmi és egészségügyi előírások. Használt informatikai alapfogalmak. A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei. Ismert „felhasználóbarát” készségfejlesztő, játék-, didaktikai célú szoftverek.	képernyő, billentyűzet, egér) megismerése. Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével. Információ befogadása, fogalmak megjegyzése. Egér használata: húzás és kattintás. Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel. Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata. Adott informatikai eszközök kezelése. A megismert alkalmazások indítása és futtatása.	<i>irodalom:</i> kommunikáció. <i>Vizuális kultúra:</i> színek, formák, nagyságok, esztétika. <i>Matematika:</i> tájékozódás térben és időben, viszonylatok. <i>Környezetismeret:</i> balesetvédelem, egészségvédelem.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Önfegyelem, motiváltság, érdeklődés, finommotorika, szem-kéz koordinációs képességének megalapozottsága.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban.	Grafikus felület eszközkészletének megismerése. Ábrák kiszínezése. Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése. Kétkezes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata. Multimédiás programokban az egér használata.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kommunikáció. <i>Vizuális kultúra:</i> színek, formák, esztétika. <i>Matematika:</i> tájékozódás síkban, viszonylatok.	
2.2. Adatkezelés,	Adatok gyűjtése, értelmezése.	<i>Technika, életvitel és</i>	

adatfeldolgozás, információmegjelenítés Adatgyűjtés, -értelmezés. Közhasznú információk.	Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése.	<i>gyakorlat:</i> közvetlen környezet megismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Alkalmazható tájékozódási és sorbarendezési képesség. Spontán próbálkozások cselekvésekben. Mobilizálható adottságok az algoritmusok felismerésében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok. Teknőcgrafika, irányjátékok.	Résztétel a tanteremben szervezett irányjátékokban. Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítás. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése. Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása. Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése. Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással.	<i>Matematika:</i> sorrendiség. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejező képesség. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> napirend. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális megjelenítés. <i>Testnevelés és sport:</i> mozgásos kommunikáció.
3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai. Adatbázisok	Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen. Irányok, útvonalak követése Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása. Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítséggel. Néhány mindennapi adatbázis	

	megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Tájékozottság a tanuló által eddig megismert informatikai eszközökről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok. 4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok az infokommunikáció során.	A számítógépes technika felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel. Az informatika eszközrendszere alapvető használatának gyakorlása. Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, olvasás, kommunikáció. <i>Matematika:</i> problémamegoldó gondolkodás.
4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog.	Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken. Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése.	
4.4. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma.	Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Válogatás, válogatás magyarázata. Személyes adatok fogalmának megismerése. Saját adataik megadása. Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül.	
4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyermekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus	Gyermekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal,	

szolgáltatások.	sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Könyvtári informatika		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az ábécé ismerete. Értő olvasás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár mint információforrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség iránti igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Könyvtár fogalma, szerkezete – felépítése, szolgáltatásai (hagyományos). Az osztálykönyvtár. Az iskolai könyvtár. A könyvtárhasználat szabályai.	Képesújságok, képeskönyvek nézegetése. Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek). Tartalomjegyzék értelmezése, használat a tanári útmutatás alapján. Látogatás az iskolai könyvtárban. Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása. Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel. Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására.	Magyar nyelv és irodalom: ábécé, betűrend, beszéd, olvasás. Matematika: sorrend.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés.		

Fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A számítógép fő részeinek ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel. A tanult informatikai alapfogalmak értése, használata. A sérült funkciók korrigálásának megkezdése. Egyszerű grafikus és szöveges felület megismerése, használata. Próbálkozás a grafikus önkifejezésben. A szépség és összhang megfigyelése a rajzos modellekben.
---	---

	Motiváció erősödése a közhasznú információk gyűjtésében. Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel. Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására törekvés. Több infokommunikációs segítő eszköz felismerése, használata segítséggel. Életkornak megfelelő, ismert elektronikus média eszközeinek használata önállóan vagy segítséggel. Játékos oktatóprogramok tudatos használata. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban. Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Irányított információszerzés az internetről. Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása. Az osztály szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően. Tájékozódás az iskola könyvtárában segítséggel. Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.
--	--

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

Az életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy közvetlen célja a tanuló számára fontos, a mindennapi életben előforduló, ön maga ellátásával és a társadalmi környezetben való eligazodással összefüggő ismeretek elsajátítása, a tevékenységek elvégzéséhez szükséges képességek és készségek kialakítása.

Az életvitel tantárgy feladata olyan képességek, készségek, szokások kialakítása, amelyek segítik az enyhén értelmi fogyatékos tanulót a hétköznapi élet feladatainak ellátásában, képességeikhez igazodó módon a tanult gyakorlati ismeretek egyre nagyobb önállósággal történő alkalmazásában. Megismerteti az anyagok alakíthatóságát és az alakítási technikákat, biztosítja az eszközök megismerését és célszerűségét. A tantárgy biztosítja a munkafolyamatok gyakorlásához szükséges időt, fenntartja a munkavégzés sikerességével, az alkotás örömeinek átélésével a munkavégzéshez szükséges pozitív hozzáállást. A tantárgy hozzájárul a célszerű és esztétikus élettér kialakításának igényléséhez, a praktikus élet szokásrendszerének elsajátításához, folyamatos figyelmet fordít a tanulók érdeklődésének felkeltésére, motiválására. A munkatevékenység sikerességének érdekében feladata az olyan személyiségjegyek erősítése, mint a pontosság, türelem, rendszeret és egymás megbecsülése.

A családi munkamegosztás szerepeinek megismerése és kipróbálása során segíti a tanuló fokozatos bekapcsolódását az önellátásba és a házimunka elvégzésébe.

A tevékenységek végzése támogatja a manuális képességek fejlődését, a finommotorika, a mozgáskoordináció összerendezettségét, amely a munkavégző képesség alapja. A tantárgy a munkafolyamatok és az egyes szakmák legjellemzőbb tevékenységeinek bemutatásával megalapozza a pályaválasztást és nagy szerepet játszik a pályaválasztás előkészítésében.

1–2. évfolyam

A tantárgy a célok elérése érdekében az erkölcsi nevelés területén különösen nagy hangsúlyt helyez a tevékenységek végzéséhez szükséges rend és magatartási formák szokássá alakítására, amely elősegíti a koncentrált figyelmet és lehetővé teszi a fokozódó önállóság kialakulását. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek megérti, hogy a munkatevékenységhez szükséges biztonságos, rendezett környezet megóvása önmaga és a társak testi épségét szolgálja.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés kialakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Étkezés Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat)	Igény a rendezett külső megjelenésre. Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözködés kiválasztása. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek végzése, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása.	<i>Környezetismeret:</i> Az étkezési és tisztálkodási szokások játékos gyakorlása. A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútortartás tisztaságának megóvása. <i>Testnevelés és sport:</i> vezényszavak ismerete, teljesítése.
1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök Alkalmak Helyei	Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniát szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok végzése.	
1.3. Közlekedés Gyalogos közlekedés szabályai Közlekedés saját településen, az iskola környezetében (városban,	Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése).	

faluban)	Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta tapasztalatai alapján.	
----------	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, lefekvés, felkelés, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, jármű, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj!
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés		Órakeret 27 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
2.1. Képlékeny anyagok alakítása	Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla). Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben.	<i>Matematika:</i> azonosságok- különbségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval, tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása. <i>Környezetismeret:</i> szűkebb és tágabb környezet tárgyai, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése. <i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás síkban, térben, színek, formaérzékelés, formafelismerés.	
2.2. Papírmunkák	A papír fajtáinak, tulajdonságainak megismerése. Megmunkálása tépéssel, nyírással, vágással (olló használatának gyakorlása), hajtogatással.		
2.3. Manipuláció fonállal, zsineggel	Formakövetés, formaalakítás, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz.		
2.4. Természetes anyagok	Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta és egyéni elképzelés alapján.		
2.5. Modellezés	Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőkockák) felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell		

	összeállítása minta alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli és térbeli formák készítése spontán módon és előzetes terv alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyúrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsineg, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Önmegfigyelés, érzések, tapasztalatok megfogalmazása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérésére. Képesség kialakítása egészségi állapota regisztrálására, megbízható megfogalmazására.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
3.1. Egészség, betegség 3.2. Egészséges életmód kialakítása	Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése. Napirend összeállítása. A rendszeres mozgás szükségességének felismerése. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás megismerése (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, kifejezőkészség fejlesztése. <i>Testnevelés és sport:</i> sportjátékok. <i>Környezetismeret:</i> séta, kirándulás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közérzet, hangulat, jól érzem magam. rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálék, kerülendő étel, ital.		

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal. Kulturált, szabályos étkezés. A közvetlen környezet rendben tartása. A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása. A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata. A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján. Anyagok alakításánál az alapt technikák egyre önállóbb kivitelezése, az
--	---

	eszközök balesetmentes használata. Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással és egyéni elképzelés alapján. A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.
--	---

Követelmények az 1. évfolyam végén

- Irányítással gyakorlottság az önellátásban, az öltözködésben, a tisztálkodásban.
- Egyszerű háztartási tevékenység elvégzése a felnőtt irányításával, mosogatás, terítés, virágápolás.
- A háztartás eszközeinek felismerése, a funkció megnevezése – használat a fejlettségnek megfelelően.
- Műveleti algoritmus felismerése, alkalmazása irányítással.
- A téri viszonyokra és a téri helyzetekre vonatkozó fogalmak ismerete.
- A papír és a textil megmunkálásában használt kéziszerszámok ismerete, használata.
- A tanult, a begyakorolt magatartási szabályok betartása a közlekedési helyzetekben.
- Pozitív megnyilvánulások a munkavégzésben, az együttműködésben.

3–4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés terén kiemelt figyelmet fordít az alkotó munka megszerettetésére, a munkavégzés elemi szabályrendszerének megismertetésére és mások munkájának megbecsülésére. Megfelelő módon válik képessé a segítség kérésére és elfogadására környezetétől.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés terén az ünnepekre készülődés és az ünnepi hangulat elkülönítése a hétköznapiaktól a környezet rendjében és a megjelenésben. A tantárgy segíti az önismeret és társas kapcsolati kultúra elveit a tevékenységek során kialakuló választással a kedvelt alapanyagok és megmunkálási módok között.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a tantárgy az esztétikus környezet kialakításában. Nagy hangsúlyt helyez a családi életben való munkamegosztás megismerésére, a tanuló képességeinek függvényében az egyszerű önellátási és háztartási munka elvégzésére. Felismerteti a környezetvédelem lehetőségeit a mindennapi életben és a hétköznapi tevékenységek idő és energiatakarékos elvégzésének lehetőségére figyelmeztet.

A tanuló a pályaorientáció megalapozásának érdekében megismeri az érdeklődését felkeltő elemi munkákat. A tantárgy tanulása során a tanuló megismeri a környezet technikai berendezéseit, funkcióját, mélyülnek ismeretei az anyagok tulajdonságairól és alakíthatóságukról, a célszerű használatról. Belátja a környezeti károkozás megelőzésének fontosságát, felismeri a veszélyekre felhívó jelzéseket.

Az esztétikai-művészeti tudatosság a mindennapi élet és környezet esztétikumának kialakulásában, az ízlésének alakulásában támogatja.

A szociális és állampolgári kompetencia területe a közösségi élet normáihoz történő alkalmazkodás során jelenik meg, szerepet kap a közlekedés elemi szabályainak megismerésében és gyakorlásában, a társadalmi beilleszkedésre való felkészítésben.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret 19 óra
--	---	----------------------------

Előzetes tudás	Egyszerűbb öltözködési, tisztálkodási, étkezési teendők közel önálló elvégzése. Fegyelmezett részvétel csoportos közlekedésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszeres és következetes testi higiéné megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátíttatása. A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismertetése. A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismertetése és gyakoroltatása. A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátíttatása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	Igény a rendezett külső megjelenésre. Az öltözködés kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom). Öltözködés tempójának és az önállóság fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása).	<i>Környezetismeret:</i> információ, jelek, jelmagyarázat, közlekedési jelek, tiltást, veszélyt jelentő jelek. A gyerekekre leselkedő veszélyek. <i>Vizuális kultúra:</i> egyszerű jelzések, piktogramok megértése, plakátok értelmezése.
Saját ruhanemű gondozása	Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gombhiány, húzózár hibája). Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz).	
Étkezés	Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása).	
Közösségi tér gondozása	Söprés, szemétgyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata.	
1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás)	A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok végzése.	
Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n	Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális	

	piktogramok megismerése.	
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok Jelzőtáblák	Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben. Gyakorlás modellált helyzetekben. A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramútés, takarítóeszközök, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentésük, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Anyagok és eszközök megbízható használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet anyagaival kapcsolatos ismeretek bővítése. A tervezéshez szükséges képességek fejlesztése egyszerű tárgy készítése során. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmuskövetés fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Fa megmunkálása Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír)	Fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, faragás, festés, ragasztás, szegelés, szeghúzás).	<i>Környezetismeret:</i> A környezetben előforduló gyakori anyagfélék, anyag- forma kapcsolata, halmazállapot. Természetes és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj), anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága.
2.2. Varrás, vágás Tű balesetmentes használatának szabályai Vágóeszközök balesetmentes használata	Tű befűzése, csomó kötése. Egyszerű öltések gyakorlása papíron, textilen. Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák).	
2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése	Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése.	<i>Vizuális kultúra:</i> alkotótevékenység, egyszerű tárgyak készítése.
2.4. Modellezés	Terepasztalon, homokozóban	

	térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal). Kockákból, építőelemekből ház, házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján. Fémépítőből egyszerűbb szerkezetek összeállítása, szerszámhasználat gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, sík, tér.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód		Órakeret 28 óra
Előzetes tudás	Az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása, alkalmazásuk feltételei.	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése.	<i>Környezetismeret:</i> Egészség és betegség. Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Egészséges táplálkozás. Káros élvezeti szerek hatása a szervezetre. Energiatakarékosság, takarékság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.	
3.2. Egészséges életmód	Az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyeinek megismerése a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása).		
3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben tartása	Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák). Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés. Takarítás, takarítási eszközök.		
Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében.	Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság).		

3.4. Takarékoság	A személyes teendők számbavétele a takarékoság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladat, rendszeresség, megbízhatóság, takarékoság, pazarlás.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete és rendszeres elvégzése. A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése. Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata. A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése. Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése. Varróeszközök használata, egyszerű öltésekkel varrás. Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból. Makettek, modellek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással. Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése. Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával. Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékoságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.
--	---

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

A testnevelés és sport műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között – az 1–6. évfolyamon külön témakörként tárgyalt és önálló fejlesztési területként megjelölt tánc tantárgy is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy rehabilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és -megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkorától az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, párban, csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, életstílust és életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentieken kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, állóképesség, ügyesség, gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akaraterő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt habilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozdalmas játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alaptéchnikák elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonyszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi-lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében: a kitartás, az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást.

Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, a társas kultúra fejlesztésének jó alkalmait a sorversenyek, a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerő-piaci alkalmasságukat. A szabadidő testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megővására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló

tanulásnak, amelynek transzfer hatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

1–2. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeknek ép kortársaikhoz hasonlóan lételeme a mozgás. A mozgásos játékformák során bővülnek önmagukról és szűkebb-tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik, ismereteik, fejlődnek kognitív és prekognitív képességeik.

Az iskolás létforma első két évében a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a játékosság biztosítása, valamint a gyermeki kíváncsiság fenntartása/felkeltése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Órakeret 70 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók mozgásképségének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. A motoros képességek fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> felismerő, ráismerő és eszközhasználati készségek; gyors, pontos mozgási és testhelyzet-változtatási képesség; megfigyelési és döntési képesség; testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása; téri tájékozódás; a mozgás örömeinek átélése; transzfer hatások a közismereti tantárgyakra.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
1.1. Gimnasztika 1.2. Torna	Alapállás, terpeszállás, kartartások, karkörzés. Törzshajlítások előre-hátra. Szökdelések. Egyszerű kéziszer-gyakorlatok. Bordásfal-gyakorlatok. Lábgyakorlatok. Fej-, nyak-, váll-,	<i>Matematika:</i> szerialitás és relációk, számlálás. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Viszonyyszavak. Az anyanyelv

	törzsgyakorlatok. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban.	kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, higiéné, önálló öltözés, vetkőzés. <i>Ének-zene:</i> ritmikus mozgások zenére.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szökdelés, páros láb, jobb-bal, váltott láb, terpeszállás, harántterpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszor, labda, szalag, tornabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 70 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, vizuomotoros koordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése. A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. A közismereti tantárgyak tanulmányának habilitációs megsegítése az észlelés, kinezetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével. Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése. Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása. Szenzoros integráció fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. A vízbiztonság megalapozásának előkészítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon; mozgás sebességének és irányának érzékelése; testrészek, testhelyzetek ismerete; saját test elfogadása.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<i>2.1. Testséma tudatosítását</i>	Testhelyzet tudatos változtatása:	<i>Magyar nyelv és</i>

<i>szolgáló játékok</i>	állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánzással. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján. Céltott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly-érzékelés és -észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével.	<i>irodalom:</i> Szövegértés- szövegalkotás szóban. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. <i>Környezetismeret:</i> testrészek, higiénés szokások, öltöztetés- vetkőzés.
<i>2.2. Atlétikai elemek</i>	Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával. Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú. Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok. Kötetlen futások. Rövid, gyors futások. Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal). Állórajt. Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva. Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).	<i>Ének-zene:</i> ritmusra, zenére járás, táncelemek.
<i>2.3. Torna</i> A talajtorna és az atlétika alapmozgásai	Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok. Támaszok tornaszámoly alkalmazásával. Guruló átfordulás. Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás – átugrás (5 ütemben: támasz, feltérdelés, felguggolás, felállás, leugrás). Tornapadon járás, fordulatok.	

	Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn. Gyertya kartámasszal. Testsúly megtartása támaszban karhajlítással. Négykézláb járás. Mellső és hátsó helyzetben kúszás, csúszás. Guruló átfordulás előre-hátra – egyedi megsegítéssel. Tarkóállás segítséggel. Függeszkedés bordásfalon és kötélén. Gyűrűn hintázás. Egyensúly gyakorlatok. Járas lábujjon, talpélen, gördülő sarkon. Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés. Kötélugrás. Helyből és rövid rohammal távolugrás. Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba.	
2.4. Ismerkedés az úszás alapjaival	Vízi játékok, fújó gyakorlatok vízben, siklás segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség, gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 70 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselése képességének fejlesztése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés; együttműködés;	

	szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”–mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcátűrés; győzelem sportszerű megélése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. <i>Futó és fogójátékok</i> – fogócska, macska és egerek stb. Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb. Átfutó játékok – Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb. 3.2. <i>Énekes és mondókás körjátékok</i> – népi gyermekjátékok 3.3. <i>Sor- és váltóversenyek</i> Sor- és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével 3.4. <i>Labdajátékok, versenyek</i> A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékok a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, futball-labda	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és/vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata. Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal. Gurítások, dobások célba, irányba, feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással. Labdaiskola falnál. Labda adogatása körben, zene ritmusára. Kétkezes alsó és kétkezes felső labdafogás. Egykezes felső dobás gyakorlása falnál. Páros labdázás. Érkező labda megfogása és továbbadása társnak. Labdaátvétel. Labdavezetés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Viszonyyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés. <i>Ének-zene:</i> énekes mondókák, ritmusra mozgás, ritmusra tárgy adogatása.

	Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással stb.).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, labda (gumi-, tenisz-, pingpong-, kosár-, röp-, kézi-, gyógy-, futball-), gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felső fogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés		Órakeret 50 óra (folyamatos)
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mozgáskoordináció; társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd” mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcátűrés; győzelem; portszerű megélése; egészséges versenyszellem; döntésképeség; reagáló képesség.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
4.1. Futó és ugróversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor-és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.	Magyar nyelv és irodalom: viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. Környezetismeret: egészséges életmód, higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.	
4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség.		

Tematikai egység/	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret
-------------------	---	----------

Fejlesztési cél		35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazása, képességének és igényének erősítése. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása és szokássá válásának támogatása. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete; döntésképeség; gyors reagálás; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, megóvása a gyermekek szintjén.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
5.1. Testi-lelki higiéné Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Az úszás elemei	Játékos relaxációs gyakorlatok végzése. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása. Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása.	<i>Ének-zene:</i> relaxációs zenék. <i>Környezetismeret:</i> egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend.
5.2. Természetben űzhető sportok Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%-át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével valamennyi tematikai egységben szereplő feladatok a szabadban is elvégezhetőek. Túra – balesetvédelem: küllancsveszély	Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóemberépítés.	<i>Informatika:</i> számítógép-használat behatárolt időkeretekkel és célirányosan. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő,	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.	

gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus. Lehetőség szerint törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez.)	Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges étel, káros anyag, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tánc	Órakeret 29 óra (folyamatos)
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgásnyelv megalapozása. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás javítása. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. <i>Mozgás-narráció</i> Mozgásos dramatikus játékok Kézzjátékok 6.2. <i>Tematikus mozgások</i> 6.3. <i>Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei</i>	Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal. Közös cselekvés tanári narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok végzése. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatizálás. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Téirány, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera.
-------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – az alapvető biztonsági szabályok betartására, – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, – szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel), – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, – a tanult játékok nevének felismerésére, – empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, – az alapvető higiénés követelmények betartására, – a mozgás és játék élvezetére.
---	--

Követelmények az 1. évfolyam végén:

- A tanuló tartsa be a biztonsági szabályokat.
- Értse az órán elhangzó utasításokat és szakkifejezéseket, ezeknek megfelelően cselekedjen.
- Legyen képes alkalmazni a tanult sorakozási formákat, alakzatokat, menetgyakorlatokat.
- Tudja végrehajtani a bemelegítő gyakorlatokat bemutatás után.
- Legyen képes gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra futásgyakorlataiban.
- Tudja összekapcsolni és irányítással sorozatban végrehajtani a tanult talajtornaelemeket.
- Ismerje, illetve alkalmazza a labda birtokbavételének és továbbításának egyszerű kéz- és lábtechnikás megoldásait.
- Ismerje a tanult játékok nevét, tanári segítséggel tudja és tartsa be a játékszabályokat.

3–4. évfolyam

A 3–4. évfolyamon a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.

Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása a feladat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Motoros képességfejlesztés –edzettség, fittség	Órakeret 70 óra (folyamatos)
--	--	---

Előzetes tudás	Vezényszóra, bemutatás után és /vagy segítséggel szökdelések, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végrehajtása. Irányítás mellett egyszerű kétütemű gyakorlatok kivitelezése. Alapvető tartásos helyzetek felvétele.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A motoros képességek fejlesztése. A tanulók mozgásképesységének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<i>Torna</i>	Egyszerű fej-, nyak-, váll-, törzs-, kar-, lábgyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez. Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás. Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt. Mellső fekvőtámasz. Egyszerű társas és kéziszor- (labda, kötél) gyakorlatok Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal. Bordásfalgyakorlatok. Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés, emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett	<i>Matematika:</i> szerialitás és relációk, számlálás. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés. <i>Ének-zene; dráma és tánc:</i> ritmikus mozgások zenére.

	törzsmozgások. Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és -döntés, bokafofás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcserkörzés, ugrókötel, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Órakeret 70 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	A biztonsági szabályok betartása. Kialakult testtérkép, iram- és irányérzékelés mozgás közben. A tanult gyakorlatok végrehajtása irányítás mellett.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása. A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. Vízi biztonság megteremtése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképeség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Szenzomotoros koordináció	Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl. szappanbuborék elkapása.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés-szövegalkotás szóban. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Környezetismeret: testrészek, higiénés szokások, öltöztetközés.
2.2. Rendgyakorlatok	Térköz, távköz, takarás, igazodás tartása, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás. Testfordulatok helyben, ugrással. Menetelés ütem-, lépés- és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.	
2.3. Torna	Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen.	

	Guruló átfordulás előre-hátra. Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok.	
2.4. <i>Atlétika</i> Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabdahajítás Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módzatai	Futásfajták gyakorlása. Kötélugrás különféle fajtáinak gyakorlása. Magasugrás és távolugrás elemeinek gyakorlása. Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatása különféle módokon.	
2.5. <i>Úszás</i>	Légzőgyakorlatok, siklás, lebegés, vízbe ugrás, merülés – felügyelettel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejjállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó- és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobantás, belégzés-kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Játék	Órakeret 70 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	A játékszabályok fontosságának felismerése és elismerése. Labdakezelés elemei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása. Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselésének képessége. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
3.1. <i>Labdás játékok</i> Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok,	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó

Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok Zsinórlabda és labdarúgás elemei 3.2. Futáson alapuló játékok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel Sor- és váltóversenyek 3.3. Népi gyermekjátékok 3.4. Küzdősportok elemei	feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója. Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.	funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Népi gyermekjátékok – népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók. <i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékok neve, szabály, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Versenyzés	Órakeret 50 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	A versenyek szabályainak ismerete és betartása. A versenyfeladatok nevének ismerete. Saját és társak testi épségének védelme.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; kudarcűrész; győzelem sportszerű megélése; egészséges versenyszellem; szociális kompetenciák; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályinak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincs bővítés.

<i>4.2. Labdás versenyek</i> Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobójáték Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny <i>4.3. A sportági versenyek alapjai</i> A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.	sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése. A sportoló mint példakép elfogadása.	<i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportág, labda, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret 35 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	A testi-lelki egészség alapjainak mindennapi gyakorlata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképeség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<i>5.1. Testi-lelki egészség</i> Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlása.	<i>Ének-zene:</i> relaxációs zenék, zenehallgatás. <i>Környezetismeret:</i> egészséges

Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat. Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése		táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend.
5.2. Természetben űzhető sportok Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugara elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görcsriasztás	Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.	Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok, a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint. A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló étel, hizlaló étel, egészségre káros anyag, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Tánc	Órakeret 29 óra (folyamatos)
Előzetes tudás	Beszéderítés, imitációs képesség. A gyakorlatok végrehajtásához szükséges mozgásállapot.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás fejlesztése.	

	Laterális és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége, gesztusokkal, mozdulatokkal. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.
--	---

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
6.1. <i>Mozgás-narráció</i> Mozgásos dramatikus játékok 6.2. <i>Tematikus mozgások</i> 6.3. <i>Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei</i> Fiú és lány szerepek a táncban	Kézjátékok. Közös cselekvés tanári narrációra. Közös cselekvés tanulói narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelése. Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépekkel. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok. Metrum, tempó, ritmus érzékelése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatizálás. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tériorány, hanyattfekvés, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – irány, ütem tartására, – labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban,
--	---

	– a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, – teste és ruházata tisztán tartására, – a minőségi ételek felismerésére, – egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, – egyszerű tánclépés utánzására bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.
--	---